

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 26. oktobra 1944.

Št. 43 (780)

Ne vemo, kaj imamo, dokler
ne izgubimo.

Slovenski rek

UREDNIŠTVO in UPRAVNIŠTVO:
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 14/III.
Poštni predal št. 253. Telefon št. 33-32.
ROKOPISOV ne vračamo, nefrankiranih
dopisov ne sprejemamo. Za pismen
odgovor je treba priložiti 2 L v znakmah.

NAROČNINA: 1/4 leta 15 lir, 1/2 leta
30 lir, vse leto 60 lir. Račun poštne
hranilnice v Ljubljani št. 15.393. Naroč-
nino je treba plačati vnaprej. — Po-
samezna številka stane 1.50 lire, stare
številke 2.50 lire. — OGLASI po tarifi.

Pisali o trpno preteklem deležniku pred-
preteklega časa in o zadnjem članu na levi
nogi neznanega govornika so naši uče-
njaki utegnili, pisali pa o trpnem deležniku
sedanjega časa, ko se narod bori za obstoj,
svoj in njihov, ko dobesedno trpi, četudi v
resnični, neslovnični obliki, pa niso utegnili!

Iz uvodnika Slov. doma
21. oktobra 1944

Siloviti boji na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju

Führerjev glavni stan, 24. okt. DNB.
Vrhovno poveljništvo oboroženih sil
objavlja:

Težišče bojev na zahodu je že nekaj
dni na nemškem desnem krilu na Ni-
zozemskem. Naše divizije so prepre-
čile na področju severno od Anversa
in vzhodno od Hertogenboscha osre-
dotočene težke probojne pojzke Ka-
nadcev in Angležev. Glavino na ne-
katerih mestih vdrlh sovražnikovih
oklepnikov smo uničili.

Vzhodno od Luneville in v odseku
pri Bruyeresu so našli lastni protin-
napadi na sovražnikov odpor. Na te-
žavnem gozdnatem ozemlju se bijejo
na obeh straneh z največjim ogorče-
niem.

London je bil znova pod ognjem na-
sega »V1«.

V srednji Italiji je prišlo le do
slabih, v splošnem brezuspešnih na-
padov. Sebe proti večeru so boji oži-
vel. Izalovili so se sovražnikovi po-
jzki, da bi z močnejšimi silami uda-
ril iz Cesenskega predmostja.

Protipodmorniški lovci so uničili na
Jadrani od malenkostnih lastnih iz-
gubah 6 britanskih brzih čolnov. 1 za-
žrali in 2 težko poškodovani.

Naši pokreti v severni Grčiji pote-
kajo, kakor smo pričakovali. V Srbiji
so siloviti boji s tolovaji Bolgari in
boljševiki.

Hudi boji vzhodno od Szolnoka se
nadaljujejo.

Na področju pri Debrecinu in se-
verno od Nyiregyv se trajajo zelo gib-
ljivi boji dalje, ne da bi prišlo doslej
do odločitve.

V nekaterih odelkih vzhodnih Be-
skidov so zbiti sovjetski oddelki le
slabše in brez uspeha napadali.

Čete vojske in SS so napravile na
področju Serocka znosne protisunke
in pozročile sovražniku velike krvne
izgube.

Bitka na vzhodnopruskem obmejnem
ozemlju se nadaljuje z izredno
silovitostjo. Naši bojni letalci so po-
sešno uspešno posegli vanjo. Sovra-
znikove predstraže smo odrezali in na-
padli od zadaj. Tudi pri Goldapu in
južno od Gumbina smo vrgli boljševi-
ke s protinapadi nazaj. V ostalih
odelkih boljševci smo odbili ali ustavi-
li nove prebijalne pojzke sovjetskih
ojadeti. Sovjetske čete so izgubile
včeraj v Vzhodni Prusiji skupno 176
oklepnikov: 61 izmed njih jih je uni-
čil en sam armadni zbor.

Pred Memlom je nemško ladijsko
topništvo uspešno obstreljevalo sovra-
znika.

V severnem odseku je prišlo le do
manjših spopadov. S podporo pomor-
skih sil in bojnih splanov so odbili
branilce polotoka Sworbe tudi včeraj
boljševske napade.

Nad Kurlansko obalo je zbito mor-
nariško protiletalsko topništvo 7 so-
vjetskih bombnikov. S temi je bilo v
obeh zadnjih dneh uničenih 80 so-
vjetskih letal.

V severni Finski se nadaljuje mo-
čen sovražnikov pritisk z juga in
vzhoda v smeri proti Kirkenesu. Uni-
čili smo nekaj sovražnikovih oklep-
nikov.

Ameriški teroristični letalci so na-
padli v vremenju, ki je bilo zelo ne-
ugodno za obrambo, podnevi Augs-
burg, Regensburg in nadaljevali kraje
v južni in južnovzhodni Nemčiji. V
zgodnjih večernih urah je bil Essen
cili britanskega terorističnega napada.
Nadaljnja sovražnikova letala so vrgla
bombe na prestolnico Reicha. Uničili
smo 31 sovražnikovih letal, med njimi
22 štirimotornih bombnikov.

Iz vojnih poročil nemškega vrhov-
nega poveljstva v preteklem tednu:

Na Nizozemskem so naše hrabre so-
boječe čete tudi v zadnjem tednu pre-
prečile, da bi sovražnik vdrl na pred-
mostje ob znanli zahodni Scheldi.
Tudi severno in severovzhodno od
Anversa sovražnik zaradi našega žila-
vega odpora ni mogel napredovati.

V Italiji so naše čete ponovno raz-
bile na področju Vergata vse napade
Američanov. Le severno od Cesene se
je posrečilo sovražniku, da je dobil
majhno mostišče čez Savio.

Neka naša močna bojna skupina je
razbila jugovzhodno od Beograda so-
vjetski obkoljevalni poskus in dobila
zvezo z našimi glavnimi silami.

V južni Madžarski sovražnik še
zmerom močno napada v smeri proti
Donavi. V uspešnih napadnih bojih
na področju vzhodno od Szolnoka so
obkolile nemške in madžarske čete
močnejše romunske in sovjetske od-
delke in jih zdaj uničujejo. Doslej smo
zajeli 4300 ujetnikov, med njimi po-
veljnika 4, romunske pehotne divizije
z njegovim štabom. Zaplenili in uni-
čili smo 270 topov, 290 vozil in več
vlakov. Sovražnikove izgube so zelo
velike.

Na obeh straneh Serocka bijejo naše
čete s sovražnikom, ki napada z mo-
čnimi oddelki, silovite boje.

Na vzhodnopruskem obmejnem ozem-
lju divljajo hudi boji. Med Suvalkitem
in Goldapom se je posrečilo sovra-
zniku, da je dosegel globlje vdore. Po
hudih poštenih bojih smo opustili ne-
slo Goldap.

STALINOVO SLOVANOLJUBJE

Kam so izginili?

Angleška revija „The Weekly Review“ o usodi poljskih deportirancev

Londonski tednik *The Weekly Review* je po sovjetski »osvoboditvi«
vzhodne Poljske in ustanovitvi boljšev-
viškega poljskega odbora v Lublinu
priobčil izčrpen in s številkami pod-
prt članek o usodi Poljakov, ki so
leta 1939, doživeli »srečo«, da jih je
matjuška Moskva vzela pod svoje
blagodejno okrilje. Članek je iz raz-
umljivih vzrokov danes še posebno
aktualen. Prinašamo ga brez kome-
tarja, le za tiste, ki mislijo, da je vse,
kar naši listi pišejo o Sovjetski zvezi,
nemška propaganda, bi stvarno pri-
pomnili, da je članek napisal Anglež,
t. j. član tistega naroda, ki ima danes
interes iti molče preko vsega, kar
jemlje ugled Sovjetiji.

The Weekly Review piše:

Zdaj, ko so sovjetske čete spet
vdrele v vzhodno Poljsko, je za nas
v Angliji važno, da izve javno mne-
nje o množičnih deportacijah za prve
zasedbe v letih 1939—40/41.

Množične deportacije se niso pri-
čele takoj po prihodu rdeče vojske
17. septembra leta 1939. Prvi sovjetski
ukrepi so bili bolj nekakšne čistil-
ne akcije, kakor pa množične depor-
tacije. Obenem s sovjetskimi četami
so prišli na Poljsko politični komi-
sariji: s seboj so prinesli iz sestav-
ljene seznane o socialnih in gospo-
darskih voditeljih poljske socialistič-
ne stranke, ki je bila članica druge
internacionalne. Te so prišli najprej,
skupaj z voditelji vseh ostalih poljskih
in ukrajinskih političnih strank
— razen komunističnih. Šele mnogo
pozneje je GPU razglasila, da so ob-
sojeni na 5 do 20 let prisilnega dela
v koncentracijskih taboriščih. Niso
pa bili pri tem navedeni nobeni pre-
greški in govora tudi ni bilo o kak-
nem pravnem postopku. Število ti-
stih, ki so bili takrat prijeti in od-
peljani, je pa bilo razmeroma majh-
no. Obstajalo je v glavnem iz okoli
12.000 do 15.000 častnikov, ki so bili
ujeti in so po vsej priliki tvorili ve-
čino katinskih žrtev, ter iz nezna-
nega števila podčastnikov in vojakov,
ki so jih rekrutirali za delo v tovar-
nah in rudnikih Donske kotline.

Prva množična deportacija okoli
70.000 ljudi, je bila izvršena šele v
februarju leta 1940, in je zajela kme-
te, gozdne delavce, upravne uradnike
ter železniške uslužbenke. Nekatere
vasi so prišle ob vse prebivalstvo,
zlasti one okoli Sambora in Grzy-
mowa in z ozemlja v bližini romun-
ske meje. Med temi deportiranci so

razsajale kužne bolezni, zlasti legar,
koze in oslovski kašeli. Mnogi izmed
njih telesno niso bili sposobni za
delo, ki so jim ga dodelili, večinoma
v pokrajinah Arhangelska, Komija in
Kola.

Druga množična deportacija v apr-
lu leta 1940, je obsegala zlasti dru-
žine zaradi prestopa Ribbentrop-Mo-
tovljeve demarkacijske črte aretiranih
policistov, častnikov in višjih
državnih uradnikov. V mnogih pri-
merih je bil enostavni razlog za
deportacijo pripadnost k poljski na-
rodnosti, pomota ali pa razloga sploh
ni bilo, kakor n. pr. v primeru neke
hrome 70letne starke in nekega gluho-
nemelega krojača ter njegove žene in
treh otrok, ki so jih odgnali iz Lvo-
va. Ceni se, da je bilo takrat od-
gnanih okoli 30.000 ljudi iz Lvo-
va, 2000 iz Borislava, 5000 iz Drohobycza
in 4000 iz Stanislavova.

Tretja množična deportacija je bila
izvršena v juliju leta 1940; obsegala je
skoraj izključno begunce iz po Nemci-
h zasedene zahodne Poljske, ki so
zaposlili za dovoljenje, da se vrnejo
k svoicem v svoji po Nemcih uprav-
ljani domovini. Skupaj z njimi so bili
takrat deportirani mnogi mali podjet-
niki in ljudje svobodnih poklicev, ki
so bili prijeti kot »protirevolucionar-
ji«. Po poročilih železničarjev, ki so
bili uslužbeni v Lvovu, so odpeljali
vlak tam skozi v mesecu juliju leta
1940, okoli 40.000 deportirancev proti
vzhodu, in to se je nadaljevalo iz
vseh delov vzhodne Poljske vse tisto
poletje in vso jesen.

Zadnje deportacije so se izvršile
neposredno pred nemškim vdorom v
vzhodno Poljsko v juniju leta 1941;
zaradi tega niso bile izvedene do
konca. Neki članek v listu »Sovjetska
Ukrajina« št. 69 z dne 23. marca 1941.
je ugotovil, da bodo zavzele depor-
tacije poljskih delavcev iz južno-
zahodnih pokrajin v Sibirijo, Jakutsko,
karško in kazakstansko republiko v
letu 1941, mnogo večji obseg kakor
one v letu 1940. Skupno število vseh
teh deportacij je treba ceniti skrom-
no število na več ko en milijon ljudi,
kar pomeni 7 do 8 odstotkov vsega
prebivalstva po Sovjetih zasedene
vzhodne Poljske. Okoli 52 odstotkov
teh deportirancev je bilo Poljakov,
ostali so bili Ukrajinci in Belorusi.

Deportirance so vozili v živinskih
vozovih brez zadostne minimalne hrane,
vode in ventilacije, kakor tudi
sanitarnih ukrepov v osrčje SSSR
včasih več dni ali celo tednov. Mnogi
so med prevozom umrli. Ostale so
razvrstili na tri kategorije. Prva je

obsegala one jetnike, katere je ob-
sodila GPU na 5 do 15 let prisilnega
dela v koncentracijskih taboriščih in
so bili poslani na gradnjo prekopov,
železnice in tovarnih, v gozdove, rud-
nike in subarktične rudnike ter druge
nezdružne industrije. Določeni jim je
bil 12urni delovnik, brez upoštevanja
časa za pot na delo in z dela, ki je
bila včasih dolga po več mili in so
jo morali prehoditi peš. Odmera hrane
se je ravnala po delovni storitvi.
Samo po sebi je razumljivo, da so
bili intelektualci uvrščeni med naj-
slabše racionirane. S političnimi jet-
niki so pomešali navadne kriminal-
ce; ti so bili deležni celo posebnih
prednosti in so jim bila mnogokrat
dodeljena tudi nižja upravna mesta.
Legar, sušica in cinga — neke vrste
skorbut — so bile ponekod vsakda-
nje bolezni. Eden od njih, ki so pre-
živeli te muke, je povedal, da je
med zimo 1940/41 umrl v taboriščih
na severu najmanj 25 odstotkov
taboriščnikov.

Druga kategorija kazenskih taborišč
je obstajala iz družin deportirancev,
ki so bile nastaniene v odročnih va-
seh ter zaposlene pri gozdnih in cest-
nih delih, na žagah in pri nabiranju
smole. Tem je GPU odtrgovala 10 od-
stotkov njihovega zaslužka. S pičlim
prepostankom so smeli svobodno na-
kupovati potrebščine v vaških na-
bavljalnica. Toda za tiste, ki niso
dovršili standardizirane količine dela,
so bile določene kazenske sankcije.
Ti siromaki so si morali izboljšati svo-
jo nezadostno prehrano le tako, da
so razprodali s seboj prineseno ob-
leko, perilo in ostalo. Odstotek umr-
ljivosti je bil v teh vseh nižji kakor
v koncentracijskih taboriščih, toda
mnogo žensk in otrok, nevarnih ta-
kih naporov in pomanjkanj, je vendar
pomrlo.

Tretjo kategorijo deportirancev so
sostavljali oni, ki so bili poslani kot
prisilni delavci na sovhoze v Kazak-
stanu, Jakutsku in drugih deželah
vzhodnoazijskega dela Sovjetske zve-
ze, kjer so razmere podobne in živ-
ljenja za evropskega človeka popol-
noma neprikladne. Bili so prisiljeni
živeti skupaj z domačini v jurtah
(mongolskih šotorih), ilovnatih baitah
in hlevih.

Ceniti je treba, da je od takrat v
SSSR še 646.000 deportiranih poljskih
državljanov, kje so, je pa bilo mogoče
ugotoviti le za 271.000 teh nesrečne-
žev. Drugi so ali v ječah, delavskih
taboriščih ali na sovhozih po vseh
pokrajinah ogromne SSSR. O njih ni
mogoče niti nobenega sledu. Tudi
tega ne ve nihče, koliko jih še živi.

Nemčija se bori za bodoče rodove

Članek nemškega ministra dr. Göbbelsa v tedniku „Das Reich“

Berlin, 20. oktobra. Vsa svetovna
zgodovina ne pozna tako peklnskih
načrtov za sistematski pokoli velikega
kulturnega naroda, kakor so z vsem
cinizmom napovedani zavezniški na-
črti za uničenje nemškega naroda. S
to ugotovitvijo se obrača minister dr.
Göbbels v svojem najnovejšem uvod-
niku v tedniku »Das Reich« na nem-
ški narod, v katerem govori nato o
dolžnosti, ki jih nalaga vojna vsake-
mu Nemcu že zaradi svobode njegovih
otrok. Dr. Göbbels piše:

»Da niso uničevalni načrti naših so-
vražnikov nikaka teorija, temveč iz-
vredna praksa, pričajo grozotna poročila,
ki jih dobivamo iz vseh delov Evro-
pe, ki so pod oblastjo sovražnikov. Ako
na svetu sploh obstoji kakšna svetovna
vest, potem bi se morala zavzeli za to
sočutje zbujaioče razme-
re, v katerih trpe narodi v zasede-
nih deželah naše celine. Toda svetov-
na vest je le voljiva in agitacijska pa-
rola za neumežne, za njo pa se skriva
mrzli krvavi teror ter goji po-
hlep po dobičku onih talinstvenih sil,
ki že danes vladajo največji del sveta
in ki hočejo s to voljo podjarmiti tudi
še preostali konec.

Te so znane zbrati v svojih taboriš-
čih ogromno človeško in materialno
moč. Kakor vedno v zgodovini, tako
izgleda tudi tokrat na prvi pogled, da
so sile teme močnejše kakor sile sve-
lobo, toda to se nam le zdi. Za nami
stoji svet, poln idealov, ki jih moramo
braniti, ideali pa proizvajajo energije,
ki jih trajno ni mogoče premagati.
Vedno znova morajo priti do besede.
In kaj nai bi tudi postalo končno iz
človeštva, ki bi mu naši sovražniki
zgoji in izključno zavladali ter odlo-
čevali njegovo usodo. V kratkem bi
zavladala na svetu popolna zmeda in

bi človeštvo propadlo. Naša naloga je
preprečiti, da bi se to kadar koli ure-
nilo. To bo sicer zahtevalo od nas
žrtve in spet žrtve, kljub temu pa bo-
mo morali vedno znova poizkušati in
skrbeti, da ne oviramo odgovornih pri
njihovih naporih. Slednje ne morejo
odlagati svojega boja na kasnejši čas,
ker ga je treba voditi in prestopiti se-
daj. Da uničijo preko pet let dolga
vojna, ki postavlja vsakemu posamez-
niku tako trde zahteve tudi moč mo-
gocnega in močnega naroda, je narav-
no, toda to nas ne upravičuje, da bi
bili le trenutke trudni ter položili roke
v naročje. Kdor obupa, je izgubljen.
Pri drugih, tudi velikih narodih,
ki že danes drago plačujejo, ker so
odpovedali v vojni, in ki bodo to v
bodoče še dražje plačevali, vidimo
resničnost gornjih besed. Prav to pa
pričuje sovražnik tudi od nas. Zato
ojačuje v letošnjem poletju in jeseni
svoj človeški in tvari naval na naše
meje z namenom, da bi nas po možno-
sti čim prej spravil na kolena.

To pa ne more in ne sme biti. V
Nemčiji gledajo že danes milijoni
otrok vprašujoče na nas. Kdo bo, ko
bodo nekoč odrasli, govorili še o me-
stih, ki se rušijo danes pod točo so-
vražnikovih dnevnih in nočnih napa-
dov. Takrat bodo že davno vstala znova
v pisani in mlajši lepoti, toda to,
ali bomo v boju za naše življenje, na-
šo politično svobodo ter za popolno
pravo za neomejeni narodni obstoj
naše države in naroda vzdržali ali
podlegli, bo za naše otroke in za vse
prihodnje nemške rodove odločilnega
pomena. Od njega je odvisno sploh
vse ostalo, naša čast, naše življenje,
možnost obnove naših porušeni mest
in pokrajin, nadaljevanje naše slavne
nemške zgodovine, kratko malo vse,
za kar se danes borimo, za kar smo

doprinašali naše dosedanje žrtve in
za kar bomo doprinesli še vse potreb-
ne napore.

Najosnovnejša narodna dolžnost vsa-
kega naroda obstoji v ohranitvi njegove
substancije ter v obrambi pred vsakim
ogroženjem, pa naj bo še tako
težko, v vseh okoliščinah in z vsemi
možnimi sredstvi. Naši otroci imajo
pravico, da to od nas zahtevajo. Z živ-
ljenjem smo jim dali tudi neosvojljivo
pravo do svobode. Zato smemo že
zaradi njih v tej vojni izgubiti le ono,
kar se da nadomestiti nenadomestli-
vo pa mora ostati ohranjeno, da bodo
lahko naši otroci nadaljevali večno
življenje našega naroda, do vse tja v
dalnje čase.

Pogreb maršala Rommla

Berlin, 19. oktobra. Državnega po-
greba pokojnega maršala Rommla, ki
se je vršil 18. oktobra v njegovi do-
movini Württembergi, se je udeležil
poleg visokih častnikov vseh delov
vojske, zastopnikov javnega življe-
nja in pripadnikov zavezniških vojsk
tudi vrhovni poveljnik na zahodu
maršal von Rundstedt, ki je zastopal
Führerja. Maršal je v svojem spomins-
kem govoru dejal med drugim:

»Na bojišču v Normandiji je dobil
maršal Rommel pri neki avtomobilski
nesreči hude poškodbe. Neizprosna
usoda ga je iztrgala njegovim četam
prav tedaj, ko se je bližal boji svoie-
mu višku. Z maršalom Rommlom je
umrl eden najboljših nemških voja-
kov.«

Nato je maršal Rundstedt orisal
življenje velikega pokojnika in po-
ložil h krsti padlega vojskovodje ve-
lik Führerjev venci.

Sovjetski tehnični gigantizem

Eden najbolj agitacijsko-sugestiv-
nih elementov boljševizma v SSSR za
množico lahkovernih ljudi Srednje in
Zahodne Evrope, zlasti se za naše
hejslovanske oboževalce »matjuške«,
je bilo načrtno-propagandno prikazo-
vanje »ogromnega tehničnega napred-
ka SSSR« po »perspektivnih« pja-
letkah. Sovjetska mesta in celo vasi
so preplavljale najrazličnejše brošure
in knjige, ki so kazale številčno, gra-
fično in ilustrativno, kaj vse je iz
»nekdanje zanemarjene carske Ru-
sije« ustvaril boljševizem. V teh bro-
šurah in knjigah smo videli ogromne
elektrarne (Dnjeprostrój), močroe
industrijske naprave (v Donski kot-
lini, za Uralom itd.), silne prekope
(Moskva—Volga), veličastne palače
(palača Sovjetov v Moskvi), obsežne
nove stanovanjske bloke po sovjets-
kih mestih itd. Ta veličastja spremlja-
joče številčne tabele so prikazovale
»bajeslovne razvoj sovjetske indu-
strije po množini obratov in milijon-
nih na novo zaposlenih delavcev, po
»astronomičnih« številkah produkcije
in še večjih številkah dobrne vred-
nosti produciranega blaga.

Vse to je moralo zbujaati občudo-
vanje tudi pri tistih naših in drugih
srednje- in zahodnoevropskih ljudeh,
ki so bolj »matematično« usmerjeni
in ne podlagajo radi propagandi sta-
tistično nepodprtih gesel. In ni mo-
goče tajiti, da so prav mnogi ljudje,
ki so boljševizem kot politični in tudi
družbeni pojav odklanjali, brez pri-
držkov priznavali njegov tehnični gi-
gantizem in gospodarski konstruktiv-
izem. Bili so namreč prepričani, da
raste z boljševizmom v SSSR nova
ogromna avtarična produkcijska sila,
segajoča celo v nekakšen superameri-
kanizem. Tako smo mogli slišati tudi
popolnoma stvarne ljudi, ki so trdili,
da bo ustvaril boljševizem iz Rusije,
če nič drugega, vsaj mogočno indu-
strijsko in sploh gospodarsko velesilo,
enako vsej ostali Evropi na eni in
Ameriki na drugi strani.

Dvig koprene iznad te gospodarsko-
tehnične mistike SSSR je pa pokazal
najprej presenetljivo dejstva, da boljševizem s svojim tehničnim razvojem
ni ustvarjal morda pogojev za ma-
terialni in socialni dvig sovjetskega
prebivalstva in države kot celote,
ampak samo pripravo za neboljševski
svet osvajaiočo vojno, in drugič — še
dosti bolj presenetljivo dejstvo — da
niti v tem ni dosegel svojega cilja.
Danes vemo, da so bili vsi načrti
»slavni« boljševiških platilek de-
jansko samo ogromni naporji za obo-
rožitev imperialističnega boljševizma.
Ta cilj je zasledoval boljševizem
stvarno že od časa uvedbe
NEPA, popolnoma načrtno pa od leta
1927. Za dokaz tega nam je treba po-
gledati samo v zadevne proračune
SSSR, čeprav nam ti povedo le del
resnice. Vzemimo zato v ta namen
samo proračun iz leta 1930., iz leta
torej, ko v Evropi še nihče ni resno
misli na možnost druge svetovne
vojne.

V tem letu je izkazoval sovjetski
proračun 216,8 milijarde rubljev do-
hodkov. Ti dohodki niso izvirali samo
iz davkov in drugih podobnih dohod-
kov kakor v demokratsko-liberalistič-
nih državah, ampak so vsebovali sploh
celotni dohodek vsega gospodarskega
življenja v SSSR, zakaj boljševiška
država je edini podjetnik, edini delo-
dajalec in edini delojemalec, skratka:
edini producent in edini konzument.
Od te vsote dohodkov pa je šlo za
vojsko nič manj kakor 70,9 milijarde
rubljev, torej malone ena tretjina!
Vendar ni bil to edini izdatke za vojs-
ko, zakaj njej v prid je šel tudi zelo
velik del proračuna za finansiranje
»narodnega gospodarstva« in pre-
djem industrije, ki je bila dejansko
pretežno vojna industrija. Ta postavka
je znašala omenjenega leta 57,1
milijarde rubljev. Razen tega pa je
šlo v korist oboroževanja še več iz-
datkov drugih kamufliranih postavk.
Iz tega sledi, da je že leta 1930, iz-
dala SSSR skoraj polovico vseh svojih
dohodkov za pripravljanje vojn!
In to v času, ko je krila vse izdatke
za socialno skrbstvo, solstvo, kulturo,
upravo in sodstvo za več ko 150 mi-
lijonov državljanov iz samo 50,1 mi-
lijarde rubljev. Tako se je pa potem
nadaljevalo vsa leta do vstopa SSSR
v sedanjo vojno.

Ves sovjetski »tehnični gigantizem
in gospodarski konstruktivizem« je
bil torej v SSSR že petnajst let pred
sedanjo vojno usmerjen le k enemu
samemu cilju: oborožitvi! Za to obo-
rožitev je šlo vsako leto polovico truda
150 milijonov ljudi, ali če raču-
nemo v denarju v 15 letih okoli 1500
milijard rubljev. Zaradi zasledovanja
tega neproduktivnega cilja je morala
biti zanemarljena vsa druga produk-
tivna proizvodnja. Sovjetsko prebi-
valstvo je moralo ostati brez zadostne
obleke in obute, brez možnosti po-
ljubne nabave vsakdanjih potrošnih
predmetov in celo hrane, kar vse je
bilo stalno racionirano, in nazadnje
brez možnosti dviga do tistega sploš-
nega življenjskega standarda, ki je

Klic usmiljenim srcem!

V zadnjem tednu so govorili po ljubljanskem radiu trije zastopniki našega javnega življenja in s tehtnimi besedami ponovno pozvali ljubljano, naj se v tej četrti vojni zimi še bolj ko lani odzove klicu Zimske pomoči in naj daruje siromakom.

Gospod Ivo Trebar, tajnik Pokrajinskega podpornega zavoda, ki je imel govor v sredo, je najprej orisal delo, ki ga je opravil Pokrajinski podporni zavod v prvih treh vojni letih. Poudaril je, kako je bilo mogoče s pomočjo tega podpornega zavoda v tretji zimi ublažiti bedo internirancev, ki so se vračali iz Italije in obliči, oboli in predvsem nasitili. Za redno podpiranje najsiramašnejših je letos izdal PPZ do zdaj že 6.000.000 lir.

»Na vrata trka četrti vojni zima,« je končal svoj govor gospod Trebar. »Potrebe te zime bodo verjetno še mnogo večje, saj je število siromakov spet naraslo. Tudi letos je potrebna akcija, ki bo zbrala sredstva za uspešno pomoč najpotrebnejšim. Zato naj vsi premožnejši sloji v čim večji meri prispejajo svojim bednim rojakom na pomoč.«

O sodelovanju gospodarstvenikov pri akciji za Zimsko pomoč je spregovoril po radiu gospod Drago Poločnik, tajnik Zveze delodajalcev. Poudaril je, da je obratun za lansko Zimsko pomoč pokazal, da je gospodarstvo ljubljanske pokrajine prispevalo k zbirki za Zimsko pomoč več kot 8 milijonov lir. Ta vsota je iznenadila pričakovanja, zakaj upoštevati je treba, da tudi gospodarstvo na vseh koncih in krajih niti posledice vojne. Da je gospodarstvo ljubljanske pokrajine to vsoto zbralo, je dokaz, da se je zavedalo svojih socialnih dolžnosti in je dalo skupnosti vse, kar je moglo dati.

»Letos se je akcija za Zimsko pomoč začela prej kakor lani,« je dejal gospod Poločnik. »Zato upamo, da bo potekla še uspešneje kakor lani. Sprito lanske izkušnje lahko pričakujemo, da se bodo gospodarstveniki tudi letos odzvali vabilu Zimske pomoči in izvršili svojo socialno dolžnost.«

V petek 20. t. m. je imel po radiu govor gospod Narie Velikonja, predsednik Socialne pomoči. Pozval je ljubljano, naj prav vsi prispejajo na pomoč. »Klic siromakov je letos mnogo glasnejši kakor lani,« je ugotovil g. Velikonja. »13 milijonov lir, ki smo jih lani nabrali, bo letos premalo! Lani je dobilo podpora 60.000 ljudi. Koliko jih bo pa letos potrkalo na usmiljena srca? Pomagajte!« je končal svoj govor predsednik Socialne pomoči. »Vsak naj po svojih močeh pomaga!«

Nikoli več domov!

Tole piše moskovska »Pravda«:

»Veliko število delavcev, tehnikov in inženirjev smo evakuirali v Ural, v Sibirijo in v Centralno Azijo. Ti ljudje bodo tam ostali. Delavci, ki tam delajo, niso za en dan ali za eno leto tja prišli. Zdelo se bi se vrnil v svoje rodne kraje, je razumljivo. Toda interesi boljševiške države zahtevajo, da ostanejo izseljeni tudi v bodoče na vzvodu.«

Interesi boljševiške države! Suho in brutalno, brez zaka in čemu. Takšen je interes boljševiške države: to zadošče.

Kdo so ti evakuiranci? Ljudje iz čistega dela evropske Rusije, kjer je vojna divjala: Velikorusi, Belorusi, Ukrajinci, na Poljski kaipada. Zakaj morajo ostati v Sibiriji? Ali mar tam nima domačih delavcev in inženirjev, ko vendar ves svet iz sovjetskega vira ve, da obstoji za Uralom že zdavnaj od evropske SSSR popolnoma neodvisna, samostojna industrija z vsem, kar spada k njej?

Stvar je enostavna. Slojanski živeli v Sovjetiji le treba čim bolj razseliti, kar ga ostane v velikoruskem, beloruskem in ukrajinskem prostoru, pa pomešati z Mongoli, Kavkazci, Kirgizi itd., tako da se ustvari nov, krvno izpremenjen »sovjetski narod«. Takšna je »vseslojanska« politika neslovanstva Džugašvilija, takšen je cilj Židov okoli »rdečega« diktatorja. Kdor ne verjame, naj bere Američana Littlepagea ki je že pred letom 1940, to zapisal v svoji knjigi »In search of Soviet Gold« (v italijanskem prevodu »Alla ricerca deloro sovietico«).

bil v »buržujskih« državah Evrope in Amerike minimalna pravica tudi človeka iz najsiromašnejših množic.

Po vseh teh res gigantskih naporih SSSR, ustvariti najmočnejšo vojsko na svetu in oskrbeti jo z najboljšo in zadostno oborožitvijo ter neprekinjeno dobavo v primeru vojne, bi zato upravičeno pričakovali, da bo ta vojska lahko leta in leta operirala brez kakršne koli potrebe dobav od drugod. Toda uresničilo se ni niti to. Danes ve namreč ves svet — saj je to priznal tudi sam Stalin pri mikrofoni — da je SSSR za zadostno preskrbo svoje vojske ne le z orožjem in municijo, ampak celo s prehrano, v znatni meri navezana na svoji zaveznici Ameriko in Veliko Britanijo. SSSR dobiva iz Amerike in velikebritanskega imperija po zakonu o namenu in posojilu tanke, letala, topove, strojnice, vsakovrstne avtomobile in druga prometna sredstva, strelivo, blago za uniforme, usnje, konzerve itd. Tako vidimo torej, da SSSR z vsem svojim »gigantskim« gospodarskim napredkom in z vso svojo »nezastisljano« industrializacijo ni zmožna oskrbovati se sama niti s tistim, za kar je izdajala vsako leto že od leta 1927, polovico vseh svojih dohodkov in čemur je edino posvečala vse svoje napore.

Če se pa zdaj ozremo pot tistih dveh državah, na kateri je SSSR v tej vojni navezana kot na dobavitelji, na Ameriko in Veliko Britanijo, moramo ugotoviti presenetljivo dejstvo, da sta ti dve veliki zmožni kriti ne

Veliki komunistični porazi na Dolenjskem

Že petič so razbojniki navrhili na Hotedrsko, a hrabra domobranska posadka jih je vseh petkrat odbila

Maloštevilna domobranska posadka v Hotedrski so komunisti pred nekaj dnevi že petič napadli. Vselej so za napad zbrali vse svoje sile in navrhili na Hotedrsko z veliko premočjo, a kljub temu jih je domobranska posadka vselej odbila.

Napad združenih komunističnih tolpe je to pot začel zjutraj ob šestih. Razbojniki so izrabili megle in se približali Hotedrski v krogu na en kilometer. Samo na severovzhodnem delu, to je na področju Rebernica-Ziberše, so ostali nekoliko bolj daleč. Posebno hudo so navalile razbojniške tolpe na Mihovčevem griču. Komunisti so od vseh strani silili v Hotedrsko in prišli ponekod že v posamezne hiše, ki stoje v bližini žičnih ovir. Domobranski udarni vod je vselej, kadar so se razbojniki približali, naredil izpad in komunisti so se umaknili. Pri nekem takšnem izpadu je prišel domobranec v roke komunistični poveljnik. Ker se ni mogel rešiti, se je sam usmrtil.

Razbojniki so napadali Hotedrsko vse do šestih zvečer. V vsem tem boju so domobranci pod poveljstvom podnarednika Volavske dvakrat naredili izpad in prizadejali komunistom hude izgube.

Ko so komunisti uvideli, da tinaške domobranske posadke ne morejo premagati, so se začeli umikati. Uspeh njihovega napada na Hotedrsko je bil, da so tri hiše požgane, 11 je poškodovanih z izstrelki, tri so popolnoma razvedene. Tudi cerkev je nekoliko poškodovana. Naivce je trpel južni del Hotedrške.

V tem boju je padlo pred žično oviro 56 razbojnikov, med njimi poveljnik bataliona, nekaj častnikov in en politikomisar. Domobranci so ušli štiri komuniste in zaplenili mnogo orožja.

Skoraj ob istem času, ko so domobranci v Hotedrski odbili komunistični napad, so tudi njihovi soborci na Dolenjskem želi lepe uspehe. Ena četa Meničaninove boje skupine, ki je pred dnevi šla proti Novemu mestu, je pri Medvedjeku srečala tolovajsko skupino. V boju, ki se je razvil, sta padla dva razbojnika. Pozneje se je druga četa Meničaninove skupine združila s Stiško bojno skupino in sta blizu vasi Zafare naskočili razbojniške bunkerje. Tolpe so se razbežale, pri bunkerjih je pa obležalo šest komunistov.

Neka druga četa boje skupine je prišla do Krke pri Žužemberku in se spopadla z razbojniki. Domobranci so razbojnike po kratkem boju premagali in ušli dva od njih. Skupaj so imeli komunisti v tem boju 16 mrtvih, domobranci pa so ušli tri razbojnika in eno prislino mobiliziranko s Koroskega. Koliko so pobili domobranci minometaleci mednarodnih pripadnikov razbojniških tolpe, ni bilo mogoče ugotoviti. Tudi ranjencev je moralo biti veliko.

Pozneje sta dve četi višnjegorske boje skupine naleteli na razbojniško skupino, ki je bila na levem bregu Krke. Že po prvem napadu je obležalo pri komunistih 40 ljudi, med njimi tudi poveljnik neke tolovajske čete.

Po ponovnem napadu so pa domobranci zapodili razbojnike v Žužemberk, kjer je padlo nadaljnih 15 komunistov. Pa tudi v Žužemberku se razbojniki niso ulegli ustavit. Domobranci so jih napadli kar naprej.

Nekaj dni nato so komunisti doživeli hud poraz pri Čatežu in Zaplazu. Stiška bojna skupina je naletela pri Mali Loki na veliko razbojniško skupino. Vnel se je boj in so se morali razbojniki umakniti proti Zaplazu. Tam sta prav ta čas bili Pohorska in Slandrova komunistična brigada. Domobranci so Zaplaz v naskoku zavzeli, čeprav je komunistom prišla na pomoč tudi Čarkarjeva brigada. Po boju so domobranci pregledali komunistične izgube in ugotovili, da je obležalo na bojišču 120 mrtvih komunistov, veliko pa tudi teže in laže ranjenih. Domobranci so pri tej priložnosti zaplenili tudi precej orožja. Ušli so štiri razbojniki.

Neko noč ob drugi uri je domobranski vod vdrl v Dobrič in uničil tam 36 razbojnikov, devet jih pa uel.

V zadnjem tednu so pripravljali komunisti dva velika napada. En napad je bil očitno namenjen Hotedrski. Zanj so zbrali vso pisano družbo: Mongolov, Italijanov in Bosancev. Drugi veliki napad pa so komunisti pripravljali za Sluno. Tudi za ta napad so zbrali močne skupine od povsod, celo s Stajerskega. Toda domobranci so v Hotedrski prav tako pa tudi drugod na Dolenjskem komuniste prepodili in jim zadali velike izgube tako v materialu kakor tudi na ludeh.

Obiskovalcem grobov

Pred nami je nova vojna zima in spet postaja bolj ko doslej pereča pomoč vsem tistim našim rojakom in rojakinjam, ki so je potrebni. Tisoči tistih, ki jih je komunistično divjanje oropalo doma in eksistence, trkajo na vrata skupaj z vsemi, ki so jih tako nastale razmere potisnile v pomanjkanje. Med njimi so nedolžni otroci in mladina, naša bodočnost. In spet, kakor lani, nas kliče Socialna pomoč, da ji pomagamo s svojimi prispevki izpolniti njeno človekoljubno poslanstvo. Po radiu nam govore njeni predstavniki in zastopniki. Prihodnji teden je pa praznik spomina vseh mrtvih, ko bodo tisoči in tisoči ljubljancev poromali na grobove svojih dragih pokolnikov. Kako naj počastimo na lepši način njihov spomin, kakor da darujemo po svojih močeh za laisanje bede svojih nesrečnih bližnjih?

Zaradi tega je sklenila Socialna pomoč skupaj s škofskimi dobrodelno društvo in nekaterimi drugimi karitativnimi društvi, Vincencijevo kongregacijo itd. pobirati na praznik Vseh svetnikov na vseh ljubljanskih in okoliških pokopališčih prostovoljne prispevke za naše najpotrebnejše siromake. Zato se obrača do vseh obiskovalcev grobov, da ne odidejo brez srca mimo njenih nabiralec. Koristil bo vsak prispevek. Vsakdo naj da, kolikor more, in Bog naj mu poplača!

Obnovev prisega in zagotovilo sinovske vdanosti

G. prezident je včeraj prejel naslednjo značilno brzoiavno sporočilo iz Logatec:

Gospodu divizijskemu generalu Leonu Rupniku, prezidentu Ljubljanske pokrajine in generalnemu inspektorju vsega domobranstva — Ljubljana pokrajinska uprava.

Domobranci, združeni z vsem ljudstvom v Logatec, pošiljajo ob jubilejni praznici prve obletnice prihoda slovenskih domobrancev v Logatec generalnemu inspektorju prisego zvestobe, neomajnega zaupanja in sinovske vdanosti in obljublamo neodoljiv boj komunistu do popolnega uničenja. Živel general Rupnik!

Opozorilo hišnim posestnikom

Uprava policije — oddelek za profilno zaščito — opozarja vse posestnike hiš na narečbo o dopolnitvi predpisov o profilno zaščiti ki je razširjena na vse mestne predele Ljubljane in se tiče ureditve hišnih zakonitih in izvršitve ostalih ukrepov hišne profilne zaščite, kar je v danem roku treba izvršiti. Proti kršitvi tem narečbo se bo strogo postopalo.

Razglas

1. Posestnikom ali zakupnikom manjših poljskih ali vrtnih parcel se bodo izdajale propustnice najdlje do 31. oktobra 1944. V tem času morajo biti vsi poljski pridelki pospravljeni in ozimljena posejana. Prošnje za podašanje preko tega roka oblast ne bo upoštevala.

2. Kmetom in posestnikom večjega obsega se bodo izstavljele propustnice zase in njih pomočnike samo do 15. novembra 1944. Do tega dne morajo pospraviti potrebno količino strela in listja ter pripeljati na dom.

Po 15. novembra 1944. dobijo poljedelci sam, oziroma pri večjih zemljiščih še 1 pomočnik propustnic za gnojenje nli. oranje kakor tudi za preskrbo s kurivom.

Novo komunistično grozodejstvo

Bratislava, 20. okt. Neki slovaški list poroča, da so našli nedaleč od mesta Banske Štiavnice, ki so ga nemške čete osvojile, v železniškem vagonu 70 zadušenih pripadnikov nemške ljudske skupnosti. 18 Nemcev so boljševiki postrelili, ko so hoteli zbežati iz vagona.

ZAPLEMBAMOVINE UPORNIKOV

Službeni list šefa pokrajinske uprave v Ljubljani od 11. oktobra 1944 objavlja odločbo o zaplembi imovine upornikov Alojzija Murna mehanika, nazadnje stanujočega v Novem mestu, Kandijska 3; Marije Pirc, trgovke, njenih sinov Stankota, študenta medicine in Mirkota, mizararskega pomočnika, nazadnje stanujočih na Brodu št. 10 pri Novem mestu; Gabriella Tavča, učitelja, njegove žene Julijane in hčerke Gabrielle, nazadnje stanujočih v Novem mestu, Dr. Režkova 2; Juste Čeh, privatne gradbenice, nazadnje stanujoče v Ljubljani Lepodvorska ulica št. 26; Stankota Halnerja, torbarja v Dolinah št. 20; Pavla Azman, trgovske pomočnice, nazadnje stanujoče v Ljubljani Viška cesta 48-50; dr. Marušica Draga, odvratnika, nazadnje stanujočega v Ljubljani Miklošičeva cesta št. 13.

Službeni list šefa pokrajinske uprave v Ljubljani od 14. oktobra 1944. objavlja odločbo o zaplembi imovine upornice Gufek Marije, trgovke, nazadnje stanujoče v Ljubljani Staničeva ulica št. 6 in upornikov Kolaria Antona, natakarja nazadnje stanujočega v Ljubljani Poljanska cesta 20; Čoka Ivana, učitelja nazadnje stanujočega v Ljubljani Povšetova ulica 16; Salovica Janka, diaka, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Svetlečeva ulica 41; in dr. Budiča Zdenka, zdravnika, nazadnje stanujočega v Ljubljani Domžalska cesta 11.

Službeni list šefa pokrajinske uprave v Ljubljani od 18. oktobra 1944. objavlja odločbo o zaplembi premoženja upornikov Uršule Rebež, zasebnice, nazadnje stanujoče v Dolinah št. 18, in Franca Presetnika, nazadnje stanujočega v Ljubljani Smartinska cesta št. 136.

Ustanovitev nemške ljudske vojske

Berlin, 18. oktobra. Führerjev odlok o ustanovitvi nemške ljudske vojske (Volkssturm) ima naslednje besedilo:

»Po petletnem najtežjem boju stoji sovražnik zalo, ker so odgovorili vsi naši evropski zavezniki, na nekaterih bojiščih v bližini alj na nemških mejah. Sovražnik napreza vse svoje sile, da bi razbil Nemčijo ter da bi uničil nemški narod ter njegov socialni red. Njegov poslednji cilj je iztrebljenje nemškega človeka.«

Kakor v jeseni 1939, leta smo tudi danes povsem sami nasproti našim sovražnikom. V nekaj letih se nam je posrečilo, da smo s prvo veliko uporabo naše nemške ljudske moči rešili najvažnejše vojaške probleme ter zagotovili s tem obstoj Nemčije in s tem Evrope za dolga leta. Medtem ko misli nasprotnik, da nam bo lahko zadal poslednji udarec, smo odločni izvesti drugi velik zbor našega naroda. Moramo se nam posrečiti in posrečilo se nam bo kot v letih 1939-41, ko smo gradili izključno na naši lastni sili, da bomo ne le zlomili sovražnikovo uničevalno voljo, marveč da jo bomo spet vrzeli nazaj in jo tako dolga držali proč od Nemčije, dokler ne bo zagotovljena bodočnost Nemčije, njenih zaveznikov ter s tem mir Evrope.

Tej nam znani totalni uničevalni volji naših židovsko-mednarodnih sovražnikov postavljamo nasproti totalno mobilizacijo vseh Nemcev.

Za ojačenje aktivnih sil naše vojske ter posebno za vodenje neizprosnega boja povsod tam, kjer hoče dopoliti sovražnik na nemško zemljo, pozivam vse za orožje sposobne nemške može v borbo. Ukazujemo:

1. V vseh okoližih Velikonemškega Reicha naj se uvrstijo vsi za orožje sposobni moški v starosti od 16 do 60 let v nemško ljudsko vojsko. Ta bo z vsem orožjem in vsemi sredstvi branila domačo zemljo, kolikor bo to potrebno.

2. Ustanovitev in vodstvo nemške ljudske vojske prevzamejo v vseh okoližih okolišni vodje. Pri tem naj se poslužujejo predvsem najsposobnejših organizatorjev in voditeljev stranke, SA, SS, NSKK in HJ.

3. Imenujem štabnega šefa SA Schepmanna za inspektorja vežbanja v streljanju in zbornega vodjo NSKK Krausa za inspektorja za tehnično izvežbanje ljudske vojske.

samo sami svojo vojno porabo, ampak zalagati z vojnimi materiali tudi svojo zaveznico SSSR, in to kljub temu, da se je prva prčela usmerjati v vojno produkcijo celih dvanajst let, in druga deset let pozneje kakor boljševiki. Da ne govorimo tu o Nemčiji, ki vodi vso sedanjo gigantsko vojno sama s svojimi lastnimi silami proti koaliciji vseh treh največjih imperijev sveta in je, kljub skrbi za lastno oborožitev iz lastnih sil in sredstev, skrbela prej in skrbi celo tudi zdaj za zadostni življenjski standard svojega prebivalstva in vse zasedene Evrope, tako glede obleke, obutve in ostalih potrošnih predmetov, kakor tudi prehrane. Razen tega je pa bila ves čas in je še zdaj sposobna, da zalaga z vsem potrebnim: se svoje zaveznike in dobavlja vojni material celo nevtralcem (Španiji, Švedski, Švici, pred kratkim tudi še Turčiji).

Vesilesi torej, manjše po teritorialnem obsegu, številu in bivalstvu in naravnih dobrinah, vesilesi, ki so se pričele preusmerjati za vojno celo desetletje pozneje kakor SSSR in ki niti pri tem preusmerjanju niso bile prisiljene vsiliti svojim državljanom vsestranskega pomanjkanja pod najnujnejši minimum, so se tako sposobne oskrbovati z vsem same in zalagati se svoje zaveznike, boljševiška SSSR pa, ki je trošila že od vsega začetka svojega obstanka in popolnoma zavestno in načrtno že od leta 1927, dalje vse svoje razpoložljive sile samo in izključno v vojne in zene,

4. Pripadniki nemške ljudske vojske so v svoji službi vojaški v smislu vojaškega zakona.

5. Pripadnost članov ljudske vojske k izvenpoklicnim organizacijam ostane neizpremenjena. Služba v nemški ljudski vojski pa ima prednost pred vsako službo v drugih organizacijah.

6. Reichsführer SS je kot poveljnik domovinske vojske odgovoren za vojaško organizacijo, za izvežbanje, oborožitev in opremo nemške ljudske vojske.

7. Kie in kdaj bo uporabljena ljudska vojska, bo določil po mojih navedbah Reichsführer SS kot poveljnik domovinske vojske.

8. Vojaška izvršna določila izdala poveljnik domovinske vojske Reichsführer SS Himmler, politična in organizatorična pa po mojem nalogu Reichsleiter Bormann.

9. Narodnosocialistična stranka izpolnjuje pred nemškim narodom svojo najvišjo častno dolžnost s tem da postavlja v prvi vrsti svoje organizacije za glavne nosilke tega boja.

Adolf Hitler

Poljska — žrtev sovjetskega imperializma

Moskovska konferenca ni prinesla nič novega

Berlin, 21. okt. V soboto zjutraj je izšel o sestanku med Churchillom in Stalinom uradni komuniké, iz katerega je jasno razviden načrt izročiti Evropo boljševizmu uničiti Nemčijo ter zaslužiti nemški narod. Dovolj značilno je, da so ob priletku komunikea ponovno potrdili uničevalno voljo, izraženo že na konferencah v Teheranu in Quebecu. Iz komunikea je razvidno, da ni bil Stalin pripravljen dati koncesije niti v eni odločilni točki.

Objava ne vsebuje niti besede o samostojnosti Bolgarije, Rumunije ali Grčije, prav tako ni niti govora o baltskih državah in Finski. Churchill je torej že vnaprej odobril politiko Kremlja v teh zadevah.

Predvsem pa so v Moskvi ponovno izdali angleške zaveznike Poljake. Ni prišlo do sporazuma med londonskimi Poljaki in poljskim Sovjetom iz Lublina. Komunike govori le o »napredovanju glede rešitve poljskega vprašanja« o »zmanjšanju sporov« ter o »razrešitvi neklih nesporazumov«, vendar ugotavlja, da bodo morali o važnih točkah še nadalje razpravljati. S tem je postavila britanska vlada svojo izdajo na raven notranje-političnega spora ter napravila ministrskemu predsedniku poljske vlade v Londonu Mikolajczykju odgovornost za nadaljnji razvoj ki bo verjetno dovedel le do končne kapitulacije londonskih emigrantov pred lublinskimi Sovjeti.

Stockholm, 23. okt. Uradni sovjetski list »Pravda« podaja bilanco moskovske konference ter ugotavlja, da pomeni »nov korak naprej v razvoju anglo-sovjetskega sodelovanja«. Značilno je, da »Pravda« izrecno poudarja, da so imeli prav oni, ki so anglo-sovjetsko sodelovanje, ojačeno s pomočjo Združenih držav, temeljni kamen ne le boja proti Nemčiji, ampak tudi bodočega mira v Evropi. To potrjuje nemško tezo, da so Angloameričani izročili Evropo boljševizmu, kar po teheranski konferenci ni bilo več dvomljivo. Članek »Pravde« je odkrita izpoved rdečega imperializma, ki se popolnoma zaveda, da je nadvladal anglosasko politiko v Evropi.

Z zadovoljstvom ugotavlja »Pravda«, da je poljsko vprašanje zelo napredovalo. V čem obstoje ta napredovanja, ni nobenega dvoma, Anglija in Združene države sta žrtvovali Poljsko. Četudi so poskušali na moskovski konferenci odstraniti spor med obema strankama, bo Moskva že skrbela, da bodo sovjetski Poljaki tudi nadalje obdržali vodstvo ter da ne bodo pustili v svojih zahtevah dokler se londonska poljska vlada brezopozno ne ukloni moskovskemu diktatu.

Izjava »Pravde« je še podčrtala moskovski list »Izvestia«. Tu je še bolj vidno, da je bila Poljska cena za anglo-sovjetsko sodelovanje. Tudi »Izvestia« izražajo upanje, da bo poljsko vprašanje v bližnji bodočnosti zadovoljivo rešeno. »Zadovoljivo« kajpak v smislu Kremlja.

Grški kralj ne sme v Grčijo

Ženeva, 22. okt. Vse kaže, da se nadalje velja prepoved, ki jo je Churchill verjetno izrekel na željo Sovjetske zveze, da se namreč grški kralj ne sme prei vrniti v Grčijo, dokler tega ne bo odobrilo ljudsko glasovanje. Vsekako je grški kralj Jurij ponovno izjavil, da se ne bo prei vrnil v Grčijo, dokler mu tega ne bo omogočilo ljudsko glasovanje. V ostalem je pozval grški narod, naj nadaljuje borbo.

M. S.

Določitev časa za zalemlitev

Na podlagi odredbe Vrhovnega komisariata na operacijskem ozemlju Judrantske primorice se mora izvajati zalemlitev v poletnem polletju t. i. od 1. aprila do 30. septembra tako, da prične eno uro po sončnem zahodu in konča eno uro pred sončnim vzhodom, v zimskem polletju, t. i. od 1. oktobra do 31. marca pa tako, da prične pol ure po sončnem zahodu in konča pol ure pred sončnim vzhodom.

Čas vsakodnevne zalemlitve bo objavljen v dnevnem časopisu.

Predpisi, ki jih obsega naredba z dne 6. junija 1941., št. 42. Službeni list št. 349/46 iz 1941. ostanejo nespremenjeni.

Knjižna tombola

V ponedeljek 23. t. m. je bilo v tombolskem lokalu v Gradšču izvršeno žrebanje za dodatne tombolske denarne dobitke.

Osebo se je oglasilo 6 oseb za ostale pa je žrebala uradnica Zimske pomoči. Izžrebanih je bilo 15 dodatnih dobitkov od 1000 do 10.000 lir.

Navzočim je bil denar takoj izplačan, ostale pa še čaka sreča v lokalu za tombolo v Gradšču 4. Vsem ki še niso predložili tablic in so zadeli tombolski dobitki, bo na razpolago do 15. novembra. Po tem datumu pa bodo nedvignjeni dobitki zapadli v korist Zimske pomoči.

Malo knjižno žrebanje vršimo v Gradšču št. 4. Srečke prodaja tudi nekaj prodajalcev. S knjižno srečko dvigajte knjižne v oddelku za tombolo.

Oblačilne nakaznice, ki so jih te dni razdelili raznašalci ljubljanskim otroškim, imajo 40 navadnih točk z arabskimi številkami za nakup tekstilnega blaga. Za nakup prejele za šivanje, krpanje in vezanje vsebuje nakaznica 20 odrezkov z malimi črkami. Poleg tega ima oblačilna nakaznica še 11 posebnih odrezkov z velikimi črkami za nakup tekstilnih izdelkov, za katere bo šef pokrajinske uprave še izdal posebno odredbo. Naposled ima nakaznica še štiri nakupne izkaze za nogavice. Ker imajo določeni otroci večje potrebe kakor odrasli, so dobili vsi mladoletniki od 1. do 15. leta nakaznico, ki vsebuje 80 navadnih odrezkov z arabskimi črkami, 6 nakupnih izkazov za nogavice in 9 posebnih odrezkov za nakup tekstilnega blaga, za katere bo šef pokrajinske uprave še izdal posebno odredbo. Poleg teh dveh oblačilnih nakaznic obstoji še nakaznica za dojenčke, ki ima 120 točk z arabskimi črkami in 4 odrezke za nakup prejele. Dodatna oblačilna nakaznica, ki jo dobe noseče žene, pa vsebuje 30 odrezkov z arabskimi številkami za nakup vseh vrst tekstilnih izdelkov. Oblačilna nakaznica za dojenčke preneha veljati po preteku enega leta od dneva izdaje, dodatna nakaznica za noseče žene pa izda oblast v četrtletnem mesecu nosečnosti in preneha veljati tri mesece po izdaji.

Nekateri ljubljanski so pozabili, da obstoji določba šefa pokrajinske uprave, po kateri je prepovedano obratovanje motorjev na električni pogon v industrijskih in obrtnih podjetjih vsak dan od 16. do 20. ure. Mestna elektrarna potrjuje opozorila na to določbo in jih poziva, naj se strogo ravnajo po njej, ker v večernih urah zelo manjka električnega toka.

Uprava policije opozarja vse ljubljanske hišne posesnike, da morajo po naredbi šefa pokrajinske uprave v treh tednih v strnišče zasedanih prejšnjih mest narediti v kletih proboje iz ene stavebe v drugo. Načrte za te proboje naj predložijo tehnični protiletniki zaščiti, ki posluje v prostorskih mestnega cestnega nadzora na Ambroževem trgu št. 7. Tam dobe posreženi tudi vse potrebne informacije.

Poštna direkcija v Ljubljani razglasi, da se zviša s 23. oktobrom t. l. lizemska pristojbina za navadna pisma v krajevnem in medkrajevnem prometu do teže 20 gramov na 1 liro, preko 20 gramov na 2 liri, za dopisnice pa na 0,50 liro.

Rudarsko glavarstvo v Ljubljani se je preselilo iz dosedanjih uradnih prostorov na Vrtača št. 6 v prostore Glavne bratovske skladišnice v Ljubljani, Vrtača 4. I. nadstropje, telefon 25-04.

Šef pokrajinske uprave je določil najvišje cene sadju in zelenjavi. Po njegovi odredbi sme stati ena kila rdečega zelja 4 liri, zeljnatih glav 5 liri, ohrovt 4 liri, rdeče pese 5 liri, kolerabice 6 liri, cvetača 10 liri, buč 2 liri, paradižnikov 10 liri, špinata 8 liri, glavnatih solate 18 liri, peteršilja 6 liri, česna 10 liri, čebule 6 liri, hrušk 14 liri, jabolk 14 liri. Vse te najvišje dopustne cene veljajo samo za blago, pridelano v ljubljanski pokrajini, za blago, uvoženo iz drugih pokrajin, veljajo namreč cene, ki jih za vsako posamezno posebej določi šef pokrajinske uprave. Po teh cenah morajo prodajalci prodajati zdravo in osnaženo blago, vendar ne mokro.

Kadilec dobi vsak mesec do preklica žvagalice znamke »Cerinic« in sleer moški po dve škatlici, ženske pa po eno. Za mesec oktober odrezajo trafikanti za moške odrezek »A« in »B«, za ženske pa odrezek »H« tobačne nakaznice.

Osebnosti

POROČILI SO SE:

G. inž. Ivo Jirkal in gđ. Nada Sumijeva, učiteljica; G. Mihael Ban, aba, trg. akad. in gđ. Angela Bančičeva.

Čestitamo!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Minka Bittencova; Jofe Derglin, strojevodja drž. žel.; Marija Červanova, spokojenka tobačne tovarne; Jakob Pender, žel. usl. v pok.; Ignac Lavric, postojnik; Judita Pavlovičeva; Antonija Rakovčeva; Ana Magolčeva.

Naše sožalje!

Listek „Družinskega tednika“

Ozunanji lepoti človeka

Napisala dr. med. Katarina Plume

Lepota brez čiste polti je nemogoča, saj si je ne moremo prav zamišljati. V penah porajajoča se Afroditina z moztolji in zajedalci — ne, takšne si pač ne moremo predstavljati. Tako je čista polt ne samo zunanje znamenje zdravja, temveč tudi glavni činitelj človeške lepote, ki si jo kajpak slehorna ženska želi pridobiti.

Zato bo tokrat v našem članku govorila ne o notranji lepoti človeka, ki kakor nevidna zarja obseva vse njegovo bistvo, temveč o čistoti in lepoti polti kot zrcalu notranjega dogajanja v telesu — preosnove človeškega organizma.

Noben organ ne živi hrati tako na zunanji in na notranji kakor prav naša polt. Dih, njene celice so na svetlem, da jih božata veter in sonce, toda hkrati segajo tudi v temo. Obliva jih posebno zlahka snov, nahajajoča se med celicami, prepleta jih živčevje in milijoni krvnih stanic so njih najbližji sosedje. Od polti do notranjih organov vodijo neverjetno dobre zveze, prav kakor tudi od organov do živcev. Najboljši dokaz za to je pasovec, ki jo poznamo samo kot kožno bolezen, je pa v resnici kožno-živčno obolenje.

Počasi, počasi se dviga zavesa, ki je doslej pokrival poglavje: preosnova — naša polt.

Tako so ugotovili, da povzročajo neke lišaji in prhljaj v lasih motnje v preosnovi vitamina A, ki jih sproži pomanjkanje železnih kislin. Prav ta ko lahko v teh primerih ugotovimo tudi motnje v prebavi. Prhljajasti lišaji se je izkazal kot preosnovna motnja jeter. Tudi pri mnogih ekcemihi so jeter poškodovane. Tako imenovani »pi-janski nos in akne pri mladih dekletih temelje v hormonalnih motnjah spolnih žlez. Če se nekomu vsaka ranica ognoji, ima gotovo motnje v preosnovi vitamina B, tudi za sladkorno bolezen in razne druge bolezni preosnove.

Če so njega dni govorili o slabi krvi, ki so jo čistili z raznimi zdravilnimi, trpkimi čaji, vemo danes pri mnogih boleznih, da slabokrvie ni drugakega kakor preosnovna motnja. Kajpak je to velik napredek v zdravilni vojni kožnih bolezni, saj jih zdravimo od znotraj navzven in ne samo lokalno kakor smo jih zdravili doslej.

S hrano trikrat do petkrat na dan vplivamo na naš organizem. S tem da potešimo glad in si dovajamo maslobo pa nikakor še nismo primerno uredili naše prehrane. Vsak dan moramo namreč jesti tudi kaj presnega, pa čeprav samo nastrgano korenje. Gre le za pridobivanje vitaminov in rud-

Modra razsodba

Napisal Hans Bethge

Prodajalec olja je koračil lepega sončnega dne po cesti nekega južnokitajskega mesteca. Prodajal je bil vse olje in zdaj je dobre volje stopal proti domu. Praznočutaro je imel obesoeno na rami, v roki je pa nosil mošnjo z drobižem. Tako je prišel do neke majhne reke, čez katero ni bilo mostu in so ljudje nizko vodo navadno kar prebregli. Tako je tudi prodajalec olja sklenil, da si bo sezul čevlje in bo prekorčal reko. Ko se je sezual, je stopil k njemu star, grbast mož in ga prosil, naj ga na hrbtu prenese čez reko.

»Dobro,« je dejal prodajalec olja. »Nesel te bom čez vodo, a obesi ti bom na ramo čutaro in mošnjiček, da bom imel jaz proste roke.«

Tako se je tudi zgodilo. Prodajalec olja je brez težave prenesel grbastega starca na drugi breg reke, ga tam postavil na tla, mu vzel z rame čutaro, potem pa zahteval še mošnjiček.

»Mošnjiček z denarjem je vendar moj,« se je začudil starec. »Kaj torej hočeš?«

Zdaj je prodajalec olja spoznal, da je nasel sleparju. Vsi njegovi napori, da bi denar dobil nazaj, so ostali brez uspeha. Kmalu se je poleg njiju nabralo nekaj ljudi, ki so rado vedno poslušali, zakaj se moža prepirala. Naposled so ljudje odločili, naj oboja moža odideta k mestnemu razsodniku.

Stari razsodnik je poslušal prodajalčev izpoved in priklimal z glavo, rekoč:

»Mislim, da ni tako težko ugotoviti, živag je denar. Prinesite mi posodo z vodo.«

Ko je posoda stala pred njim, je starec odvezal mošnjiček in stresel kovance v vodo, rekoč:

»Če je denar res prislužil prodajalec olja, potem je prav gotovo nekoliko masten od olja in se bodo na vrhu vode pokazali mastni kolobarji. Če je pa denar starčev, se to ne bo zgodilo.«

To reka, je sodnik pomešal kovance in takoj so stopili na površje oljni madeži.

»Poglejte,« je vzkliknil modrijan, »sleparja sem odkril.«

ninske snovi, ki jih pa dovajamo organizmu samo s presno hrano.

Ne glede na našo današnjo prehrano mora danes zdravnik za kožne bolezni računati s hormoni in vitamini. Tako lahko uvrsti med zdravila, ki jih daje našemu organizmu, razne jetrne preparate in preosnove soli. Potrudil se bo tudi, da bo uredil našo prebavo, in sicer z nedolžnim in naravnim pripomočkom, ki ga bo sam zapisal, razen tega bo pa priporočil kdaj pa kdaj tudi črevesno kopel. Pri lišaju na nogah je posebno priporočljiva kopel nog, parna ali vodna. Vodi primešamo preslice, da povečamo nje zdravilnost. Natančno zdravljenje kajpak lahko zapiše samo zdravnik.

JIM

Napisal Sandor Hunyady

Kovacsovo posestvo je ležalo pet kilometrov stran od Torokove domačije. Oba gospodarja sta bila dobra prijatelja. Kovacsova hči je bila tako rekoč zaročena s Torokovim sinom Renčiem in sploh sta bili obe družini v vsakem pogledu druga z drugo popolnoma zadovoljni in nič ni motilo njihovega prijateljstva. Njihova gospodaria sta se samo v nečem bistveno razlikovala. Gospod Torok je bil strasten ljubitelj psov. Kovacs pa je ljubil konje čez vse.

V svoji strasti do lepih koni je Kovacs vsako leto enkrat odpotoval v Francijo na koniske dirke in pripeljal domov kakšnega novega konja. Ko sta se nekoč pred takšnim potovanjem Torok in Kovacs sešla, je Torok vprašal svojega prijatelja:

»Poslušaj, Kelemen, ali mi ne bi mogel prinesiti s Francije ljubkega terierja? Upam, da ti to ne bi bilo preveč težko. Sai bi ga lahko kar v kovčegu prinesel domov.«

Kelemen sicer ni mogel razumeti, kako mora biti njegov prijatelj tako navdušen ljubiteljske psov, a želel mu ni hotel odreči in mu je obljubil da bo psa prinesel.

Dobro je vedel, da mu bo pes med potjo samo v napoto, a vendar je prijateljevali želel moral ugoditi, sicer bi se zaradi tega še srala in bi bilo njegova starega prijateljstva samo zaradi psa konec.

Preden je torej Kovacs odpotoval iz Pariza, kjer si je bil kupil iskrega konja, je šel na lov za terierjem. Poiskal je nekega znanega dreserja psov in pri njem kmalu našel, kar je iskal. Malemu terierju, katerega je Kovacs izbral, je bilo ime Jim. Ves čas, ko sta z dreserjem sklepala kupčijo, je pes razumno sedel poleg njiju in zdela se je, da prav dobro razume, da ga je poznani mož kupil. Ko se je namreč Kovacs poslovil od dreserja, mu je Jim pokorno sledil.

Kovacs, ki za pse ni imel nobenega smisla, sprva z Jimom ni vedel kaj početi. Bal se je, da mu bo povsod delal same sitnosti, a se kaj kmalu prepričal, da se je zmotil. Pes je bil inteligenten in miren ter je bil zadovoljen, če je smel svojemu novemu gospodarju spati pri nogah.

Kelemen je ostal v Parizu še pet dni. A čeprav mu ni ničesar manjkalo, se vendar ni počutil tako udobno kakor doma. Nikakor ni mogel najti sebi primerne družbe, na tudi svojih starih znanecv ni nikjer srečal. Tedaj mu je prvič Jim prav prišel. Vselej, kadar je sredi noči stopil v svojo hotelsko sobo, mu je pes veselo cvileč pritekel nasproti in mu od veselja polizal čevlje. To se je seveda Kelemen zelo dobro zdelo. Naposled je našel bilje, ki ni bilo prav nič egoistično in mu je izkazovalo toliko ljubezni, da je bil zmerom znova presenečen. Jim mu je delal družinsko kadar se je zvečer kopal, kadar se je bril, kadar je jedel in Kovacs ga je imel z vsakim trenutkom raiši. Ves ponosen je sam sebi dejal:

»Jim me ima resnično rad, čeprav ne vem zakaj. Sai me vendar šele nekaj dni pozna. In vendar čutim, da na vsem svetu nikogar nima tako rad kakor mene.«

Zadnje dni, ki jih je prebil Kelemen v Parizu, sploh ni več iskal znanecv, temveč je po cele dneve preživel z Jimom. Izbral se je z njim in pes je bil presrečen. Če je le mogel je skočil svojemu gospodarju v naročje in mu lizal roke.

Ko se je naposled Kovacs odpeljal domov, je prav dobro razumel, da ima njegov prijatelj Torok tako zelo rad pse. Poleg tega mu je kar venomer kalila veselje misel, da bo moral Jima doma oddati prijatelju. S to mislijo se je potem čedalje česče bavil. Ko se je pripeljal na domačo postajo in se sedel v voz, je Jima tako ljubeče privil k sebi, da je s tem izrazil vse svoje čustvo:

»Vrzi naj me vzame, če te bom dal Toroku,« si je mislil.

Jim se je na Kovacsovem posestvu zelo dobro počutil. Skakal je zdaj tu zdaj tam in v vsako stvar vtaknil svoj gobček. Z vsemj je bil prijazen, a zmerom znova je dokazal, da ima vendarle svojega gospodarja najrši. Njegov pogled je izdal njegove misli. Kovacs je bral v njih:

»Tvoj sem gospodar. Tvoj z dlako in kostmi do smrti!«

Thomas Torok je tiste dni prebil na lovu na sosednjem posestvu, a naposled se je čez teden dni vrnil domov. Takoj je obiskal Kovacs in ga ves vesel nagovoril:

»No, kako si se imel?«

Potem sta sedla in Torok se je zahvalil Kovacsu za psa, rekoč:

»Zelo sem ti hvaležen, prijatelji, da si mi kupil psa. Koliko sem ti dolžan zanj? Kje pa tiči. Kar takoj bi ga rad vzel domov.«

Kelemen je zardel ko rak. Prvič v svojem življenju je moral svojega prijatelja nagajati. Resnice se mu namreč ni upal povedati.

»Sai ti psa sploh nisem prinesel, Thomas,« je dejal in povsotil oči.

Ker laik ne more določiti svoje bolezni, niti ugotoviti vzroka raznih lišajev, moramo posvariti pred domačim zdravljenjem. Čeprav gre včasih za bolezen, ki je pri dveh ljudeh na videz čista, ista, potrebujeja vseeno pogosto vsak svoje mazilo. Če se vam torej tudi zdi, da je vaša hči še premlada in da mora imeti mozoljce in akne, si poiščite svéta pri zdravniku-dermatologu, saj grda polt pri mladem človeku neredkokrat sproži manj vrednostne obfukle, ki pač slabo vplivajo na razvoj mladega človeka. Z odstranitvijo nečistoče polti torej skoraj vselej tudi duševno pomagamo bolniku in tako ubijemo dve muhi na en mah.

»Kaj, sai si mi vendar pisal, da si kupil psa, ki mu je ime Jim,« se je razburil Torok.

»Ja, že res, a potem sem ga na poti izgubil,« se je zlagal Kovacs.

Za trenutek je zavladala med prijateljskima mučna tišina. Potem se je prikazal na vrhu stopnic Jim. Radovedno je premostril tuica, potem pa vdano legel svojemu gospodarju k nogam.

Torok je dopadljivo pogledal psa, potem pa vzkliknil: »Jim!«

Pes je dvignil glavo in se začudil, da tujece ve, kako mu je ime.

Torok je zdajci uganil, kaj se je zgodilo. S pridržano lezo je zabrusil svojemu prijatelju v obraz:

»To je moj pes!«

Kelemen je vstal. Zdal ko se je bil zlagal, ni hotel priznati resnice in je zato svojemu prijatelju vse prei ko priznalo dejal:

»Moliš se, la pes je moj!«

Torok je užaljen pogledal Kovacs, potem si je zapel ionič obkrel roka-vice in brez pozdrava odhitel skozi vrata. Jim je zamišljeno gledal za njim, potem pa obrnil glavo in zastrmel v svojega gospodarja. Čutil je, da se je nekaj dramatičnega zgodilo in se začel po vsem životu tresti. Gle-

Vzemite
za ledvične bolezni
URIDON čaj
Dobite ga v lekarnah

dal je svojega gospodarja in njegove riave oči so izpraševale:

»Gospodar, kaj se je zgodilo? Ali sem jaz kriv spora?«

Tako se je dolgoletno prijateljstvo med Kovacsom in Torokom na lepem zmajalo. Torok je bil razočaran nad svojim prijateljem in je trdil, da je breznačajnejš ker se mu je tako grdo v obraz nalagal. Kovacs je pa vest pekla, ker je svojega prijatelja osleparil. Kljub temu pa ni imel poizuma, da bi Jima poslal Kovacsu. Potem bi mu moral vse priznati. Poleg tega se nikakor ni mogel ločiti od Jima.

Obe družini sta odlej živeli v sovrastvu. Pri tem sta pa seveda najbolj trpela Torokov sin Renčie in Kovacsova Gida. Prei sta se vsak dan videla, zdaj zaradi spora svojih staršev nista smela drug k drugemu. V svoji neizmerni žalosti je Gida tako neprevižno dirjala s konjem, da je padla in si zlomila desno roko. Renčie je hotel obiskati, a oče ga ni pustil. Dekle je zbolelo in hujšalo. Renčie je pokadil sto cigaret na dan. Jim je poslušal, kadar so o tem pripovedovali in skušal razumeti. Bil je žalosten, ko je videl, kako zamišljen je postal njegov gospodar.

Naposled so drugi ljudje priskočili na pomoč in skušali obe družini spriznati. Vaski zdravnik živinozdrav-

Antikvarično

Napisal Kristijan Bock

Oh, kako čudovito je po kosilu zlek-niti se z veliko, debelo smolkto v meh-ak naslonjač in čitati časopis.

Časopis ni današnji, toda nič zato. Časopis niti ni večerajšnji, toda nič zato.

Časopis je star več ko sto let, natančno od oktobra 1832.

Vendar tega niti takoj ne opaziš.

Kvečjemu pravopis se človeku kdaj pa kdaj nekoliko zatakne.

Sedim, puham in berem:

V nekem poročilu o popotovanju popisuje avtor v zabavnem delu časopisa brodomol, ob katerem se je rešil edinole on. »Ko sem dvanajst ur blodil okrog, ne da bi opazil sled človeškega bitja, sem naposled zagledal nekega obešenca, binglajočega na visli-ah. Pogled nani me je potolažil, sai sem spoznal, da se nahajam v civilizirani deželi.«

Iz nekega hannovskega mesteca — poročta časopis — so se mlade plemkinje tistih dni — opomniti je treba, da je bila tedaj razlika stanov še zelo očitna — pritožile, da si tudi meščanske device laste primke gospodičen. »Zdaj so pa brhke meščanke vložile tožbo, češ da si pa plemkinje po krivi-lastijo naziv devic,« poročta časopis. »Zadeva je še neodložena,« je napisano v pripisu.

Iz Berlina bereš v časopisu s 13. oktobrom daliran zanimiv opomin nekega berlinskega krojača svojemu upniku. Pismo se dobesedno glasi:

»nik in lekarnar so hodili zdaj h Kovacsu, zdaj k Toroku in skušali pomirjevalno vplivati. Žuunik je v nedeljo pri maši pridigoval o ljubezni do bližnjega, vsa bližnja in daljna okolica je delala na to, da bi se Torok in Kovacs spoprijatelila.«

Torok je naposled na prigovarjanje svojih znanecv dejal, da je privaril-ljen pozabiti na vse in postati svet Kovacsjev prijatelj samo če dobi Jima. Dokler na Kovacs psa ne bo dal o sporazumu niti slišati noče.

Žuunik je bil srečen. Prepričan je bil, da je samo njegova pridiga imela takšen vpliv. Pohitel je k Kovacsu, da mu sporoči Torokovo željo.

Ko je Kelemen slišal da zahteva Torok psa, je skočil pokonci in postal od leze ves rdeč:

»Ali še zdaj ne vidite, da je mož znorel?« je vpil nad žunikom »O kakšnem psu prav za prav govori? Jim je moj in ostane pri meni. Zapri ga bom v kopalnico in ga skrbno čuval.«

Tako vse pomirjevanje ni nič zagleglo. Obe družini sta se še dalje sovražili. Jim je v tej splošni žalosti in živčnem ozračju, ki je vladal pri Kovacsu, zbolel. Nič več se ni igral in dobrikal svojemu gospodarju. Mirno je ležal v svojem košu in niti jesti ni hotel. Kelemen se je prestrašil. Gladi-l je Jima in mu zagolavljial, da ga za vse na svetu ne da svojemu prijatelju.

Nekega meglenega jesenskega dne je skozi železna vrata, ki so vodila v Tomasovo hišo, neslišno smuknil majhen terier. Stopal je previdno k ograji, splezal nanjo in skočil na drugo stran. Tam je za trenutek obstal, potem pa s sklonjeno glavo odspiral dalje. Nato je hodil in hodil ter dospel do visoke ograje. Vohil je okrog nje in zavohal vse polno sumljivega. Vohal je dode in volčjake pa tudi izbečarije so morali hoditi okrog ograje. Kljub temu se je obozuml, narsil dlako in pripravljen na boi za življenje in smrt skočil na ograjo. Po-tem pa na drugem koncu na tla. Pogledal je na vse strani in ni opazil ničesar sumljivega. Odspiral je do prvih vrat, smuknil skoznje in odšel po stopnicah dalje v prvo sobo. Potem je divje zalajal. Torok je zaslišal pasij lajež in pritekel iz jedilnice. Pogledal je Jima in obraz mu je spreletel sreen nasmeh. Jim je s sklonjeno glavo kakor suženi ponižno odspiral do njega in legel k njegovim nogam.

Torok je od samega veselja sklenal vso družino. Poljubil je svojega sina in mu dejal:

»Zdaj je vse v redu takoj lahko odideš h Gidu.«

Jim je čutil, da je njegov prihod povzročil veselje in je zadovoljno mah-nal z repom. Hodil je okrog svojega novega gospodarja in mu lizal čevlje. Torok je pa ves žareč od veselja po-izvedoval:

»Kdo je pripeljal psa? Postrezite mu!«

»A vse iskanje je bilo zaman. Ni-kogar niso našli. Tudi pozneje ko sta bila Torok in Kovacs spet prijatelja kakor nekdat, je ostala ugranka ne-rešena. Niso mogli ugotoviti, kako je Jim prišel v Torokovo hišo.«

»Jaz ga nisem poslal,« je prisegal Kovacs.

Jim je molčal. Sai vendar ni mogel povedati, kaj se je dogajalo v njegovi glavi in sreč tedaj ko je samo zaradi ljubelega miru ušel od svojega prvega gospodarja, prehodil dolgo, blatno pot in ponižno legel svojemu novemu gos-podariju k nogam.

Trdnost ličja

En kvadratni milimeter ličja ima nosilnost 25 kil, torej prav toliko kakor en kvadratni milimeter jekla.

Usnjene izdelke barvajte le s specialno barvo ki usnju ne škoduje. Blake — Napoleonov trz

»Visokorodni gospod! Dovolite, za-kaj mi ne plačate? Ali nisem mar jaz tisti, ki vam je sešil tri suknjice, ne da bi dobil zanj prebite pare? Če bi poznali moje razmere, če bi vedeli, kako moram garati za otroke in za drugo delo, vam bi v prsih bilo srce, polno sočutja. Sedem otrok imam, gos-pod moj, trije od njih so mrtvi, toda nič zato, tudi ostali štirje hočejo ži-velj. In razen tega je krojač tudi člo-vek, še bolj človek kakor kdo drugi. Predvčerajšnjim sem poslal k vam svojega fanta, toda dali ste mu ve-deti, da vas ni doma. Včeraj ste po-biča spet poglani rekoč, da nimate ni-česar, in ko sem ga danes vnovič po-slal, ste ga treščili po stopnicah. S spoštovanjem Vaš vdanji Štefan To-bias P., Tele of London.«

Ali je ta opomin naposled le imel uspeh ali ne, časopis ne poroča.

»Pisan drobiž,« se imenuje ena iz-med zabavnih rubrik. V njej bereš: »Kakšna naj bi dekleta bile in kakšna naj ne bi bile:«

Bile naj bi kakor ure: točne. Bile naj ne bi kakor ure, ki je njih oblika vedno vredna kakor njih notranjčina. Bile naj bi kakor škorklje: navezane na hišo. Bile naj ne bi kakor škorklje, ki venomer klepečejo. Bile naj bi kakor pušica za reveže: tako zaprte. Bile naj ne bi kakor pušica za reveže: tako prazne. Bile naj bi kakor jutra-njik: tako zgodaj pokonci. Bile naj ne bi kakor jutranjik, tako klepetave. Bile naj bi kakor beluš: tako nežne. Bile naj ne bi kakor beluš, ki na koncu niso nič vredni. Bile naj bi ka-kor so — v naših željah.

Na daljnem severu

V večni borbi z neizprosno naravo

Eskimski otroci imajo srečno mladost. Izredno dober spomin severnjakov

Nikjer na svetu se starši tako ne veselijo otrok, kakor na neplodnem severu. Če se rodi deček ali deklica, tmerom prirede starši novorojenemu detetu na čast gostijo, na katero so povabljeni vsi bližnji in daljni sorodniki.

Eskimska mati nosi svojega otroka vse dotlej, dokler toliko ne doraste, da zna sam hoditi, zmerom s seboj, in sicer tako, da ga priveže na svoj hrbet. Otroku je v praktično narejenem povozu prijetno toplo ob materinem telesu, mafa pa breme prav nič ne moti pri delu. Tako sta oba zadovoljna.

Eskimski so s svojimi otroki zelo ljubeznivi in jim nikdar ne rečejo žal besede, kajšele, da bi jih tepli. Kljub temu je njihova vzgoja tako temeljita in zgrajena na tradiciji njihovih prednikov, da iz otrok zmerom zrastejo pridni možje in dobre žene.

Če bi naša mati videla, kako Eskimska kmalu po rojstvu neguje svojega otroka, bi se zelo začudila in menila, da je surova z njim. Temu pa ni tako. Eskimska vzgoja otrok je trda, vendar pravična. Takoj po rojstvu mati pomoli otroku pod noske ožgano pero. Če otrok zajoka, je to znak, da je živ in zdrav. Če ga pa smrad peresa ne zmoli in mirno dalje spi, je to slabo znamenje in je otrok golovo bolan. Komaj nekaj tednov starega dojenčka mati začne navajati na mrz. Pusti ga nagega ležati v postelji, pozneje ga pa celo zapodi iz koče na sneg in mrz. Človek bi mislil, da se ta neprevidezni pozneje kruto maščuje, pa je ravno narobe. Eskimski otroci, ki jih matere takoj od začetka navajajo na mrz in jih utrde, so pozneje krepki, zdravi in odporni za vsako še tako zahrbtno bolezen.

Takoj ko se v hiši rodi otrok, starša to javlja svojim znanec in skušata med njihovimi otroki najti primernega ženina ali nevesto za svoje dete. Tako starši že ob rojstvu izberejo svojim otrokom poznejše družice in može. Ko otroci dorastejo, so s to izbiro skoraj zmerom zadovoljni in le redko se kdo drugače poroči, kakor so ga pri rojstvu zaročili.

Posebno poglavje v vzgoji eskimskih otrok igrajo pravljice, ki so tradicija njihovega plemena. Otroci morajo vse te prastare pravljice na pamet znati. Starši jim jih dan za dnem ponavljajo, tako da se jim vsaka posamezna beseda vtisne v spomin in je nikdar več ne pozabijo. Pozneje, ko dorastejo, svoje ustno izročilo predajo svojim potomcem. Ta vzgoja ima pa še veliko dobro stran. Ker si morajo otroci že v rani mladosti zapomniti toliko pripovedi in pravičij, dobe zelo dober spomin. Pozneje, ko dorastejo, jim ta lastnost prav posebno prav pride. Nekaj raziskovalec je nekoč v neki družbi pripovedoval tole:

»Nekemu Eskimu sem pri neki priložnosti povedal zgodbo iz velemestnega življenja. Napeto me je poslušal in me ves čas pripovedovanja niti enkrat ni prekinil. Tedaj sem mislil, da se mož dolgočasni in misli na vse kaj drugega, ko na to, kar mu pripovedujem, a kako močno sem se motil, sem uvidel leto pozneje, ko sem spet prišel s tem Eskimom v družbo. Pri neki priložnosti, ko sem moral spet skrbeti za kratek čas, sem temu Eskimu znova povedal ono zgodbo. Eskim me je spet vneto poslušal, ko sem pa končal, me je vprašal:

»Zakaj si zdaj zgodbo spremenil?«
Začuden sem ga pogledal in mu zatrdil, da je niti za las niem drugače povedal, ko pred enim letom. Tedaj mi je Eskim povedal besedo za besedo tako, kakor jo je bil slišal prejšnje leto. Tedaj šele sem se zavedel, kako imeniten spomin imajo severnjaki.

Pri vožnji v nepreglednih snežnih poljanah pride Eskimom ta spomin izredno prav. Ker nimajo kompasov niti zemljevidov, se morajo orientirati po raznih snežnih grčkih in malenkostnih posebnostih v snegu in ledu, sicer bi se zanesljivo izgubili. Kadar odidejo Eskimi na lov, se spetoma venomer ozirajo nazaj. Če jih vprašate, zakaj to delajo, vam povedo, da si ogledujejo, kakšna je videti snežna pokrajina na povratku. Tako se zavarujejo pred tem, da bi na poti nazaj zgrešili pravo smer.

Eskimski vzgajajo svoje otroke igraje in neprisiljeno. Otroci se tudi najtežjih lovskih skrivnosti nauči lahko, ker ga to delo veseli, kakor ga veseli igra. Ljubezen do dela je eskimskemu otroku že tako rekoč prirojena, zato med njimi sploh ne najdemo lenuhov. Sicer bi pa len Eskim sploh ne mogel živeti. Življenje v večnem snegu in mrazu terja namreč od severnjakov posebno veliko prirodnosti.

Dečku starši že v zgodnji mladosti naredijo pomanjšano orožje, da se z njim vadi in uri. Deklice pa ostanejo pri materah, ki jih izučijo šivanja, izdelovanja oblek in drugih potrebnih gospodinskih spretnosti. Kadar zna svoji materi sešiti kožuh, je godna za možitev.

Njen ženin je pa imel seveda vse burnejšo mladost. Učiti se je moral veliko več kakor ona. Predvsem so

ga vadili lova, arhitekture iglujev in veslanja v kajakih. Šele ko deček ubije prvega severnega medveda, lahko gre k svoji nevesti in jo privede na svoj dom. S tem, da mu je uspelo ubiti medveda, je dokazal, da jo bo lahko preživljal.

Zenin je lahko v svojo nevesto še tako zaljubljen, a vendar tega ne bo pokazal. Ostal bo takšen, kakor da se mu z ženitvijo sploh ne bi mudilo. Z vsem svojim dostojanstvom stopi prednjo in jo po vseh predpisih poprosi za roko. Tudi nevesta nikakor ne pokaže, da ima ženina rada. Njegovi snubitvi se celo kolikor mogoče upira in joče vse dotlej, da jo naposled ženin ne popelje s silo v svoj novi dom. Morda izbere zato mesečno noč, ko se leskeče sneg in vlada vse naokrog gluha tišina, morda tudi sončni dan. Vsekako z nevesto le malo govorita. Ko pa prestopita prag svoje koče, si stopita nasproti in si z drgnjenjem nosu ob nos razodeneta svojo veliko ljubezen in spoštovanje. Tedaj se konča njuna otroška doba in stojita na pragu življenja, ki jima ne bo nudilo prav nobenega udobja, temveč neprestani boj s kruto naravo, za katerega sta pa vsled svoje dobre vzgoje dodobra podkovana.

Najvišja nemška kmetija

Najvišja nemška kmetija leži v višini 2014 metrov, ob vznožju najvišjih evropskih ledenikov in se imenuje »Rosenhof«. Ta kmetija, ki obstoji že od srednjega veka, leži tako visoko in je tako obkrožena od gorskih velikih, da štirinajst tednov v letu sploh nima sonca.

Visoke čeri branijo mrzlim vetrovom vstop do kmetije, tako da na razmerno mehkih tleh trava še precej lepo požene; raste pa po tako strmih bregovih, da je ne morejo kositi, temveč samo žeti, in še to v čevljihi plezalkah. Travo po »senožeteh« spravi v posebno kopice in jo šele pozimi s sanmi odpeljejo do kmetije.

Že zgodaj v letu zapade prvi sneg in od 1. novembra dalje štirinajst tednov »Rosenhof« ne obisje noben sončni žarek. Žito, krompir in druge pridelke mora kmet pripeljati tri ure daleč od doma, ker blizu ne uspeva nobena takšna rastlina. Kljub trdemu delu in še trdim pogojem za obstanek pa so »Rosenhofci« dosegli v zadnjih letih v svojem kmetovanju izredno lepe uspehe, ki pričajo o njih neupogljivosti, marljivosti in klenosti. Kakor v prejšnjih letih je kmetija »Rosenhof« tudi letos dobila prvo nemško nagrado za najboljšo mleko v Veliki Nemčiji.

Ameriška

V Ameriki, deželi nemogočih možnosti, imajo v New Yorku največjo bolnišnico za živali na svetu. To kajpak ni nič tako nenavadnega, saj tudi v večjih evropskih državah že zdravijo oboleni živali v posebnih klinikah, za Ameriko značilno je le, da so bolniki po večini ne morda psi ali mačke, temveč razne kače, krokodili, pantri, tigri in kar je še takšnih drugih »prijetnih« roparic.

Med bolnimi psi je največ takšnih, ki si zlomijo nogo, kar pri izrednem

Rajši v tužino kakor doma pod Sovjeti. Čolni nemške voje mornarice prevažajo letonske ženske in otroke na parnik, čakajoč na odprtem morju, da jih bo popeljal v Nemčijo. Vsakdo je vzel s seboj samo najpotrebnejše. Za oskrbo skrbi nemška vojska.

prometu v ameriških velemestih ni nič čudnega. Večkrat na dan morajo pa zdravniki živale, posebno psom, odstraniti razne predmete, ki jih ti štirinožci nič hudega sluteč požro. Med temi nenavadnimi zakuskami so ro-kavice, kamni, nogavice, žebelji in žogice. V nekem pasjem želodcu so zdravniki nekoč našli kar sedem in dvajset kamenčkov, nek nemški ovčar je pa celo požrl skoraj pol kile težko železno kroglo. Najznačilnejši bolnik v tem primeru je bil neki pes, ki je požrl dvajset centimetrov dolg ročaj bežala za peči. Psi so po navadi potrpežljivi bolniki, toda kot okrevajoči so pogosto napadalni.

Čudni običaji

Siamčani so njega dni samomorilce častili kakor svetnike. Bili so prepričani, da je samomor prostovoljna smrt izredna žrtve človeka, ki opleniti njegovo dušo in ji pripomore do poti v nebesa.

Letalska vojna na pisemskih znamkah

Fašistična vlada je pred nedavnim izdala znamke, ki kažejo razne italijanske umetnine, uničene ob sovražnem letalskem terorju. Izkupiček teh znamk je namenjen oškodovancem, ki so pri bombardiranju izgubili vse. Te znamke so v Italiji v nekaj dneh popolnoma razprodali.

Ker je bil uspeh te prve prodaje tako izreden, so natiskali novo naklado teh nenavadnih znamk. Na teh znamkah vidimo štirj umetnine, ki jih je za zmerom izbrisal z obličja zemlje angloameriški letalski teror; zakristijo v samostanu Monte Cassina, starogotško tržnico v Bologni, baziliko sv. Lovrenca v Rimu in stolnica v Palermu.

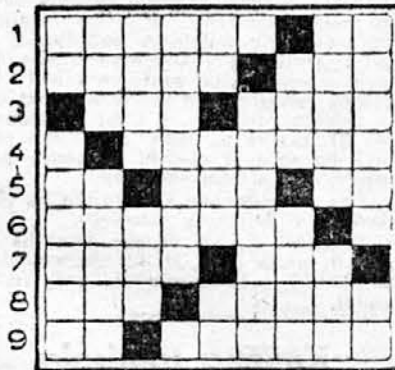
Buče imajo 25 km dolge korenine

Korenine raznih rastlin so prav tako različne kakor njih listi in vejice. Nekatere raztezajo svoje korenine zelo v širino, druge jih zgostijo na razmerno majhen prostor, spet tretje jih poženo v globino. Korenine slada prodra dva metra globoko v zemljo, nekatere rastline imajo pa korenine, ki vrtajo celo tri do štiri metre v globino, srpičnik na primer doseže s svojimi 5 metrov globokimi koreninami rekord.

Tudi glede dolžine dosežejo rastline presenetljive rekorde, ki jih bi jim na pogled nikoli ne prisodili. Naše žitarice dosežejo v koreninah, ki se sicer razpredajo tik pod površino, dolžino 500 do 600 metrov. Tudi sončnica ima 500 metrov dolge korenine. To pa še ni nič v primeri z navadnimi užjitimi bučami, ki njih korenine z vsemi poganki in poganjki dosežejo dolžino 25 km!

Križanka štev. 33

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Pomen besed

Vodoravno: 1. Ptica roparica. Oblika pomožnega glagola. — 2. Sebičnož ne vpraša, ali pride za njim. Ovčji je ostrejši od kravjega. — 3. Slovi po brkih. Poljski pridelek. — 4. Vodica. — 5. Osební zaimék. Po njem se imenuje za Balkan najusodnejši dan leta 1389. Kvartaški izraz. — 6. Star vojak. — 7. Član evropskega naroda. Predlog. — 8. Iz svetovne vojne znan hrib v Srbiji. Velikan. — 9. Kratica na slikah, starih skrinjah itd. Kazen za greh.

Navpično: 1. Dve črki iz besede »nadstropje«. Vsakdo vsake ne prenese. — 2. Črn pevec. Bistvo anarhije. — 3. Sveženj slame. Veznik. — 4. Drevo. — 5. Junaška pesem. Zadržana pot. Kazalni zaimék. — 6. Državljan. — 7. Živa meja. Prislov. — 8. Spočet iz samoozrambe pred vsiljivcem. Naredi veselje. — 9. Prerokba. Predlog.

Rešitev križanke štev. 32

Vodoravno: 1. Peloponez. — 2. Suhor; Radek. — 3. ar; Vega; oni. — 4. mar; grča; it. — 5. anatom; leto. — 6. bon; par. — 7. Iran; dihalo. — 8. to; Apis; rov. — 9. aga; Irak; ae. — 10. naliv; lovec. — 11. čikomerec. Navpično: 1. samaritan. — 2. puran; rogač. — 3. eh; raba; ali. — 4. lov; tona; ik. — 5. Oregon; pivov. — 6. grm; dir. — 7. orač; pisalo. — 8. na; Alah; kor. — 9. Edo; erar; ve. — 10. zenit; lonec. — 11. kito-levce.

Riž samo v temni skodeli

Kaj opazi Evropec na Japonskem

»Neki človek je odšel ven, da bi poiskal pomlad; dolgo je romal po travnikih in gozdovih, toda ni ga srečal. Ko se je vrnil domov, je zagledal pred svojim oknom čveloko črešnivo vejo in tedaj je spoznal, da je pomlad prišla k niemu.«

Ta primera nam mnogo pove o življenjski modrosti in značaju Japoncev, v katerih, da vse, kar je človeku blizu, vse preprosto in skromno vrednotijo kot zdravo in naravno.

Japonska hiša je nizka in lesena; ima en sam velik prostor, ki so v njem slamišče, blazine, mizica in s cveticami in sliko okrašeno vdolbino v steni. Zaman iščeš postelje, zakaj slamišče za postelje prinese šele pozno zvečer in jih rano zjutraj že spet spravijo.

Tuče, ki prideš na Japonsko in si povabilen k japonski družini, ne pozabi si zakrpati nogavice, zakaj preden stopiš v japonsko hišo si moraš na pragu sezuti čevlje, da ne zaneses prahu v stanovanje. Japonci so hudo natančni glede čistote. Radi se kopelijo in vsaj dvakrat na leto očistijo svoja stanovanja tako temeljito, kakor je predpisano. Celi mestni deli vihte iztepače in metle — po navadi ob nedeljah — može pridno pomagajo ženam, tako da je stanovanje čisto, če ga pride slučajno pregledat policijski odsek za javno snago, ki nadzoruje higieno v japonskih velemestih.

Prav kakor je preprosta japonska način stanovanja je preprosta tudi japonska prehrana. Japonci je dosti presne hrane in poje na leto kvečjemu tri do štiri kile mesa. Med glavne jedi, ki jih srečaš na japonski mizi, spadajo riže. V vodah okrog japonskega otočja živi 2000 različnih vrst rib, ki jih Japonci love in na vse možne načine pripravljajo. Za ribami pridejo na japonsko mizo školjke, takoj nato pa soja in razne morske rastline. Japonci nobene jedi ne začinjajo, temveč ji puste njen naravni okus. Zelo pa pazijo na »harmonijo« v posodi, kar opaziš predvsem že lahko po tem, da servirajo riž zmerom le v temnih skodelah.

Velik del Japoncev je včlanjen v raznih pesniških krožkih. Vsako leto ob novem letu razpiše cesarska hiša tekmovanje za najlepšo pesem o neki določeni snovi in razpiše nagrado. Za izoblikovanje estetskega čuta prireajo v čajarnah posebne čajne ceremonije.

Prvotni prebivalci Japonskega otočja. Aini, so čisto zapadli alkohol in žive zato zdaj pod nadzorstvom. To je rod, ki odмира. Japonci že na njih zredlu ve presojati nevarnost alkohola. Zato dobiva med vojno vsaka japonska družina samo en liter alkohola na mesec.

Žuželke obvladajo svet

V 18. stoletju je naravoslovec Linné ugotovil, da znaša število štiricelečnih živali več ko 4.208 vrst. Najnovejša raziskavanja so pa dognala, da je bila ta številka malenkostna v primeri z resnično. Znanstveniki so namreč ugotovili, da živi na svetu 700.000 do 1.000.000 žuželk. Samo broščev je več vrst kakor vseh drugih živih bitij na svetu.

Napisala in narisala Ludovika Terčkova

Jezna odrzri v grad, skliče vse svoje svetlovalce, sodnike in valpte in jim reče: »Imam pastirico, ki je velika čarovnica. V eni noči je ostrigla dvesto ovac, oprala volno in spredla prejo, ko las tanko, ko mleko belo. Sodniki so se spogledovali, valpti so vpili: »Na grmado z njo!« Ko se je Marjetica na večer vrnila s pašje, je morala pred sodnike. Graščakinja jo je ložila. Može so si molče grizli brke. Neverjetno se jim je zdelo vse, najbolj pa to, da bi to komaj doraslo dekletce moglo biti čarovnica. Graščakinja se ozre k valptu, ki je že čakal z bičem. »Udari, priznali morate!« Zamahnil je valpt, toda bič se ni opletel Marjetice. Obstopile so jo tri botrice, vsem nevidne in odbijale udarce. Sodniki so prestrašeni kričali: »Na grmado z njo!«

DALJE PRIHODNJI C

MED TRNEM IN CVETJEM

* LJUBEZENSKI ROMAN V DVEH DELIH *

Vera je bila rojena koketa, čeprav dolge se ni imela prilagoditi na svoje umetnike. Kolikor ji je lastnost ni bila prirojena, jo je pa še sponjevala. Njena mati s svojim poukom. Namen vsega je bil vendar le ta, najli nekega dne uglednega in bogatega moža. Boris Klemenčič gotovo ni bil tak mož, toda kdo ve, kako ga bo še potrebovala, da uredi vse zadeve tako, kakor sta si z materjo želeli? In iz istega vzroka je tudi gospa Lydija kazala do starega Klemenčiča več naklonjenosti, kakor bi bilo po njenem napuhu pričakovati. Tako je bila teta Marijana ves čas prepričana bolj sama sebi in je zato mogla nemoteno opazovati mladenko, ki naj bi bila Sonja.

Da, je ugotovila pri tem, gospod Boris je govoril resnico. Te oči niso prav nič podobne nekdanjim očem male Sonje in še manj očem njene

lji. Razen tega je moja hči v dobri oskrbi moje stare in zveste Anette. Jaz in Sonja se pa bova itak kmalu spet vrnili v Francijo.

»Sonja bo vendar ostala tu,« je začudeno rekla gospa Sušnikova.

Mladenka je spila čašo vina, pogledala Sušnikovo smeje se in rekla hlasno:

»Oh, ne, v tej mali, megleni in dolgočasni Ljubljani ne bom ostala. Na Francijo sem se tako navezala, da ne bi mogla stalno živeti nikjer drugje. Odsla bom s teto Lydijo v Pariz. Tam bova stalno živeli. Tega mi vendar nihče ne more prepovedati ali ne, gospod prokurist!«

Pri tem je pogledala tudi starega Klemenčiča prav tako spogledljivo, kakor prej njegovega sina Borisa, in ta je v trenutku doumel, da želje pokojnega Frana Klemenčiča pač nikoli ne bo mogoče izpolniti. Boris ne bi

»O, to je lepo, da ne bo treba dolgo čakati.«

»Jaz sem določen kot izvršitelj zadnje volje gospoda Frana Breganta in tudi kot vaš jerob, spoštovana gospodična. Do navršitve enainvajsetega leta bom torej moral soodločiti o vaših zadevah.«

»Mislim, da ne boste prestrogi?«

»Ravnal se bom po določenih oporokah.«

»Po kakšnih določenih?«

»Tistih, katere je vpisal vaš oče v oporoko. To vam seveda ne bo omejevalo svobode bivanja po lastni želji.«

»Kljub temu upam, da se bova dobro razumela.«

»Vsekako. Tako zahtevajo že koristi podjela.«

Nastal je kratek premor, v katerem sta se obe dami pomenljivo spogledali, kar je Boris Klemenčič dobro opazil. Čez nekaj trenutkov pa je vprašala gospa Sušnikova:

»Kaj se je pa zgodilo s tvojo punčko Liziko, Sonja? Ali se je še spominjaš?«

»O, tisto naglasno stvar je mama takoj sežgala,« je vzklila mladenka, ki je v nepripravljenosti na to vprašanje popolnoma pozabila na svojo vlogo.

kako moglo pomagati do novega bogastva in razkošja. Tako je morala uporabiti vse svoje sile, da je ostala vsaj navidezno mirna in je mogla reči:

»Razumljivo je, Sonja, da si teta rekla mama, saj je tudi res bila tvoja druga mati.«

Vera je hlasno pritrdila in pogovor se je zasukal v drugo smer. Ko je pa bila večerja končana, je družba odšla v sosednjo sobo, kjer je bila servirana še turška kava. V tisti sobi je bila na steni obešena tudi velika in dragocena slika pokojnega Frana Breganta. Lydija ga je spoznala takoj, prišla Vera pod roko in jo peljala pred sliko, rekoč:

»Poglej Sonja, to je izvrsten portret tvojega očeta. Naslikan je moral biti nekako v tistem času, ko sem ga spoznala ob priliki svoje poroke s pokojnim Louisom.«

Vera je stopila tesno pod sliko in rekla:

»Oh, moj ljubi papal Da, takega sem ga vedno hranila v spominu, samo nekoliko starejšega.«

Prav v tistem trenutku se je pa začel, na katerem je slika visela, izdrl iz stene, in slika je zdrknila na tla tik mimo Vere, katero je rahlo zadela v ramo. Mati in hči sta prebledeli in vztrepetali po vsem telesu, ostali pa so širne obstali in se spogledali. Nato je Lydija stisnila k sebi Vero, jo pobožala po laseh in rekla:

»Gotovo si se prestrašila, ubožica! Otrko moj, saj je tudi res čudno, da te je hotel tvoj oče na tak način pozdraviti v domači hiši. Pridi, pogledaj moramo, če se ni slika morda pokvarila!«

je naš VAN KAIT.

VAN KAIT
SHAMPOO

Vsi so pristopili, in ko so videli, da je slika ostala cela, jo je Boris Klemenčič dvignil in prislonil k zidu.

»Upam, da se niste preveč prestrašili, spoštovana gospodična?« je vprašal stari Klemenčič, ki še ni dosti dvomil o tem, da mladenka, ki stoji pred njim, ni prava Sonja.

»Malo sem se že prestrašila,« je dejala Vera, ki se je medtem spet pomirila in vzravnila. »Bila bi zame nepopravljiva škoda, če bi se bila slika mojega očeta pokvarila.«

Gospa Sušnikova je medtem odšla iz sobe, da naroči slugi, naj prihodnji dan zabije v steno nov žebelj in sliko spet obesi na staro mesto. Ko se je vrnila, je pa neopazno stisnila Borisu v roko droben listek, katerega je ta potem v primernem trenutku skrivaj prebral. Napisano je bilo:

»Govoriti moram nujno še danes z vami na samem! Pridite v mojo sobo, ko bosta dami odšli k počitku! Pazite pa, da se prej navidezno poslovite!«

Lydija in Vera sta bili potem ves čas živčni, čeprav sta se trudili ostati

v položaju nebržnosli, zato sta se kmalu odločili za počitek in se poslovili. Istočasno sta se poslovila tudi oba Klemenčiča, toda ko sta prišla do svojih sukenj, je Boris dejal očetu, da se je pravkar spomnil še nečesa zelo važnega, kar mora nemudoma sporočiti gospe Sušnikovi. Oče se je sicer začudil, da hoče sin tako pozno spet nazaj, toda nazadnje se je vdal in se sam napotil proti domu. Boris je takoj nato poiskal sobo gospe Sušnikove, ki ga je sprejela močno razburjena in mu rekla:

»Gospod Boris, ali ste tudi vi prepričani, da dekle, ki je prišlo z markizo, ni Sonja?«

»Slika gospoda Frana Breganta ni padla s stene le po naključju,« je odgovoril mladi Klemenčič. »Bilo je, ko da hoče protestirati proti slepariji, ki se tu pleše. Spočetka sem še dvomil, zdaj skoraj ne morem več, zdaj vem: ta ženska ni Sonja.«

»Moj Bog!« je vzklila Sušnikova. »Tako sem razburjena, da kar trepečem. Kaj se dogaja? Če ta dekle ni Sonja, potem je markizina hči Vera, toda kje je potem Sonja?«

»Da, kje je Sonja?« je Boris ponovil vprašanje.

»Kdo ve, če sploh še živi?«

Borisa je spreletelo bolešno občutje. Bilo mu je, ko da ga ubija že sama misel, da bi Sonje ne bilo več. Pa tudi verjeti ni mogel in je dejal:

»Njeno smrt bi bili zahtevali samo z namenom, da jim ne usahnejo dohodki iz preživnine in vzgojevalnine. To bi bilo mogoče. Ni pa mogoče, da bi bil pri tem sodeloval tudi gospod Lojze Bregant. Ali pa?«

»Nikakor,« je prepričano odgovorila gospa Sušnikova. »Razen tega je Lojze sam pisal Franu, da se Sonja s svojo teto ne razume dobro in ne želi, da bi po njegovi smrti še ostala v Bretoniji. Iz tega bi bilo prej mogoče sklepati, da je slutil neko nevarnost, katero je želel preprečiti. Potemtakem mora Sonja še živeti. Samo kako naj izvemo resnico?«

»O tem je treba hladnokrvno premisliti,« je rekel Boris. »Če sta obe dami prišli sem z določenimi nameni, potem sta nedvomno dobro pripravili svoj načrt. Gospodična Vera — da je to skoraj gotovo ona, o tem bi bilo po vseh znakih težko še dvomiti — je pripotovala v Ljubljano gotovo s poimnim listom Sonje, s katerim se lahko izkaže kot dedinja. Preden bi bilo mogoče kaj storiti proti njenim

EVO
PRALNI PRAŠEK
pere brez mila

pravica, bi morali izvedeti, kje je prava gospodična Sonja.«

»Markiza je govorila o hčeri, ki jo je pustila v Bretoniji, od katere se zaradi žalovanja po očetu noče ločiti. Meni bi bilo docela razumljivo, če bi bila prava Sonja res hudo prizadeta. Toda v takem primeru bi bilo mogoče sklepati, da je markiza pustila v svoji graščini Sonjo, ne Vero.«

»Tudi meni se zdi to zelo verjetno,« je dejal Boris.

»Drugače je menda vendar niso odstranili?« je prestrašeno vzklila Sušnikova ob misli, ki se ji je bila pravkar porodila.

Dalje prihodnjie.

Od palač

VAN KAIT
ZOBNA KREMA

matere: podobne so markizini. Se več, docela enake so. Pa tudi vse ostalo na tej Sonji je bilo enako enemu na Lydiji. Celo kretnje obeh so bile iste.

Gospa Sušnikova se ni mogla pomiriti in njeni dvomeči pogledi so se čisto srečavali z onimi mladega Klemenčiča. Dvom je naraščal v obeh. Vendar še vedno ni bil dovolj močan. Se vedno sta morala misliti, da je ta mlada dama naposled morda le Sonja. In bila sta razočarana. Zlasti je bil razočaran Boris Klemenčič, kajti ob resničnosti ženske, poleg katere je sedel, se mu je razblinjal ves prejšnji pehajočletni sen o Sonji, ki je bil zasidran morda bolj v podzvesti kakor v resničnosti, a je vendar preprečeval intimnejši odnos do drugih žensk. Ne, tista mladenka, ki je po tolikih letih prišla iz daljne Bretonije, ni bila njegova sanjska Sonja. Zdaj so bile le sanje mrtve. Bila je tuja, hladna, narejena in plehko spogledljiva.

Vse to je opazil tudi stari gospod Klemenčič, čeprav dekleta ni opazoval tako natanko kakor njegov sin in gospa Sušnikova in ga je mimo tega tudi gospa Lydija preveč zaposlovala s svojimi izpraševanji. Tembolj pa je opazil, da smrt moža in bratranca gospe Lydije ni prav nič prizadela in se vede v vsem tako, kakor da ni šele pred nekaj dnevi postala vdova.

Gospa Sušnikova je potem povprašala Bregantovo tudi po njeni hčeri Veri, ta pa je samo narejeno zavzdihnila in rekla:

»Oh, mon dieu, moja uboga Vera! Čisto je srta. Smrt njenega očeta, katerega je silno ljubila, jo je hudo prizadela. Bojim se, da ne bo zbolela. Vlepla si je v glavo, da ne bo nikoli več zapustila gradu, samo da bo mogla biti vedno v bližini očelovega groba. Hotela sem jo vzeti s seboj, pa ni marala. Tako me skrbi, kaj bo z njo.«

»V samoti ji bo gotovo še huje,« je rekel gospod Klemenčič, ki je opazil, da je zvok besed gospe Bregantove v nasprotju z njih vsebino. »Kako ste se le mogli odločiti, da jo zapustite?«

»Ohi!« je zopet zavzdihnila Bregantova. »Saj je nisem lahko zapustila, toda človeku dene le dobro, če pride ob takih priložnostih v drugačno oko-

do bornih bajt

VAN KAIT
KREMA EMOLLIENTE

maral take žene, pa če bi ga tudi ona sama hotela. Bilo mu je zato tesno pri srcu, ko je dejal:

»Oprosti, spoštovana gospodična! Mi vsi smo malo začudeni, da ne nameravate živeti v domovini. Pričakovali smo nasprotno. Tudi vaš pokojni oče je bil prepričan, da se boste vrnili v Ljubljano za stalno.«

»Potem ste se pač vsi motili,« je hladno odgovorila mladenka. »Mislim, da ni nobenih določil, ki bi me k temu silila?«

»Seveda jih ni,« je odgovoril Klemenčič. »Razen če ni vaš pokojni oče drugače določil v svoji oporoki. Vem samo to, da ni mislil nikoli na to, da bi živeli v tujini.«

»Moj oče je bil sam kriv, da sem vzljubila tuje kraje,« je dejala mladenka. »Ali se vam zdi mogoče, da bi bil v svoji oporoki določil tudi, kje smem bivati?«

Brezčutnost, s katero je dekle govorila, je bila mučna vsem, in gospa Sušnikova je dejala:

»Ti menda prav nič ne slušiš, kako je tvoj oče sam trpel zaradi ločitve od tebe.«

»Gotovo ne bolj kakor jaz,« je z narejeno žalostjo odgovorila Vera. »Toda zdaj mora biti mojemu ubogemu očetu pač vseeno, ali sem v Ljubljani ali v Franciji. Čemu naj bi potem živela v deželi, ki mi je tuja? Torej še enkrat, gospod prokurist: Mislite, da bi mogla biti v oporoki kakšna določba o kraju mojega bivanja?«

»Ne verjamem,« je hladno odgovoril Klemenčič.

»Kdaj bom to izvedela? Mislim — kdaj bo oporoka odprta?«

»Jutri dopoldne, spoštovana gospodična. Odprta bo v pisarni podjela, kakor je pokojnik sam določil. Navzočno bo tudi vse uradnišvo.«

povsod poznan

VAN KAIT
KREMA RAPIDA

Gospa Bregantova je prebledela in se živčno zganila, vendar se je kmalu obvladala in dejala s prisiljenim smehljajem:

»Sonja se je v teh letih naučila imenovati me čisto mama, kakor da bi bila moja hči. To tudi ni nič čudnega, ko je bila sirota tako zelo navezana name.«

Toda Vera je kljub temu zardela do ušes in se prisiljeno nasmehnila in rekla živčno:

»Nu, da, ker sama nisem imela matere, sem malo zavidala Vero in pravila svoji ljubi teta tudi mama. Teta Lydija je bila vedno tako ljubezna z menoj, kakor da je tudi res moja mati.«

Tisto, kar je s svojo neprevidnostjo storila, se pa ni dalo več popraviti. Gospa Sušnikova je bila od tistega trenutka dalje trdno prepričana, da je slutnje niso varale: to dekle, ki je prišlo z Bregantovo, da prevzame dediščino po pokojnem Franu, ni Sonja. Zdaj je pa tudi dobro vedela, kdo je. Ta Sonja je v resnici Vera. Vendar ni tega izdala ne z besedo ne z vedenjem. Le premišljevali je morala, kaj se je zgodilo s pravo Sonjo. Ali je umrla in so njeno smrt zafajali, da bi še dalje prejemali vzgojevalnino in dobili nazadnje zapuščino? Ali pa so Sonjo namestu Vere pustili samo v bretonski graščini? Ob tej misli jo je spreletela groza. Markiza je prisojala sposobnost vsakega zla, ki bi ji le

zbirki »Cvetje iz domačih in tujih logov« znano Sofoklovo tragedijo »Kralj Oidipus« v novem, drugem Sovretovem prevodu, kateremu je napisal uvod dr. J. Kastelic. Sovretovi prevodi iz grščine, katerih je zdaj že leno stevalo, se odlikujejo zlasti no točnosti in bogastvu izrazja, da smemo biti Slovenci nanje odkritosrečno ponosni. Kako resno poimuje Sovre svoje prevažalsko delo nam izpričuje še posebno to, da je »Kralja Oidipa« prevedel za sedanjost izdalo nanovo, čeprav že njegov prvi prevod ni bil slab. Po knjigi bodo s pridom segli vsi ljubitelji klasičnega leposlovja, dobro bo pa služila zlasti tudi študirajoči mladini.

Dobropoljsko narodno blago. Kot četrty zvezek »Narodopisne knjižnice« je izdal učitelj Tona Lubič 120 strani obsegačo gradivo iz Dobropole. V knjižici prikazuje narodne vezenine, peciva, rezbarije, paniske končnice, pisane, stavbe, pohištvo, okraske itd., kar vse je tudi primerno ilustrirano. Pisec pravi sicer, da njegova metoda ni znanstvena, vendar bo to narodopisno blago dobro služilo našim etnografom kot nujno potrebno in uporabno gradivo. Slovenska etnografija itak še ni načrtno obdelana. Prvi večji tak poskus smo dobili šele nedavno v prvem zvezku »Narodopisja Slovencev«, ni čigar drugi del še čakamo.

Sušteršičeva razstava pri Obersnelu. V galeriji Obersnel je razstavil slikar Sušteršič te dni okoli 40 svojih novih del, večinoma pokrajinskih motivov iz okolice Fužin. Razstava izpričuje slikarjev napredek, tako v zgolj tehničnem in kompozicijskem, kakor tudi v čisto slikarskem ustvarjalnem oziru. Ker je razstava brez vstopnine privabla še večje število obiskovalcev.

Plinski in vodovodni zapirali v hiši morajo biti zmerom prosti in dostopni.

HUMOR

Glavni del ladje

Kapitan vpraša mornarja: »Povej mi, kateri del ladje je najvažnejši?«

»Rešilni čolnik,« se odreže mornar.

Ni ne dé

»Poročil bi se rad,« pravi Kodračev Mirko, »a sva Minka mi je prestara, Ančka pa premlada.«

»Ni ne dé,« ga potolaži oče obeh hčera. »Minka bo zdaj vsako leto mlajša, Ančka pa starejša.«

Skopuh

Mali Jožek prosi očeta: »Očka, daj mi liro, rad bi se peljal na vrtiljaku.«

»Nima smisla,« ga pouči oče, »saj se zemlja tako venomer vrtil.«

Sorodstvo

Sodnik priči: »Ali morda niste z obtožencem v sorodstvu?«

Priča: »Ne, gospod sodnik.«

Obtoženec: »Laze, že deset let je moj vinski brat.«

Tudi vzrok

»Minka, zakaj se pa nočeš poročiti z Jankom? Saj je kljub pleši eden in dober fant.«

»Prav imaš. A podnevi nikakor ne prenesem mesečine.«

Ni čudnega

»No, Peter, ali imaš v šoli dosti prijateljev?«

»Prav nobenega.«

»Kako pa to?«

»Tistih, ki me tepejo, jaz ne maram, oni, ki jih pa jaz tepem, pa mene ne marajo.«

Vendar že

»Pomisli, včeraj sem praznovala svoj trideseti rojstni dan.«

»No, saj je bil pa tudi že skrajni čas.«

V šoli

»Kako imenujemo takšno bitja, ki lahko žive v morju in na kopnem?« vpraša učitelj.

»To so mornarji,« odgovori eden izmed učencev.

Uganil je

»Mislim, gospod šef, da vas nekdo kliče po telefonu,« negotovo pove tajnik svojemu šefu.

»Kaj vi mislite, me prav nič ne zanima,« se razburi sitni šef. »Kako je torej s telefonom?«

»Gospod šef, ko sem dvignil slušalko, je nekdo dejal: 'Ali si ti tam, stari osel, no pa sem si takoj mislil, da želi z vami govoriti.«

Prijaznost

Neka mlajša ženska stopi po dolgem času iz telefonske celice. Gospod, ki je že kakšne četrt ure čakal, da bi prišel na vrsto, jo je jezno pogledal in dejal:

»No, zdaj ste vendar končali telefonski razgovor?«

»Saj sploh nisem telefonirala,« mu razloži ženska, »samo čakala sem, da bo dež ponehal.«

Okna zaklonišč morajo biti proti zračnemu pritisku zavarovana vsaj z deskami, med katere vsujemo peska. Še boljše so pa hlodi.

KULTURNI TEDNIK

Stoletnica rojstva Simona Gregorčiča

Letošnje leto nam je prineslo stoletnico rojstva dveh velikih umetnikov slovenske besede: našega prvega romanopisca Josipa Jurčiča, avtorja nesmrtnega »Desetega brata«, in goriškega slavca Simona Gregorčiča.

V normalnih razmerah bi dali ti dve stoletnici povod za velike javne proslave in manifestacije v sedanjih vojnih dneh in pa praznujemo bolj notranje, s topljo mislijo na velikega Dolenca in velikega Goričana. Vendar tudi Gregorčičeva stoletnica, ki je potekla 15. t. m., ni ostala brez vidnih manifestacij. Prva je bila lepo ilustrirana luksuzna izdaja oče »Oliko, ki nam jo je oskrbel med svojimi tombojskimi edicijami Zimska pomoč, druga pa javna proslava v ponedeljek v naši Drami. Goriškemu slavcu sta se poklonila s svojimi pesnitvama dva naša najuglednejša sodobna pesnika, voditelj starejših generacij, Alojz Gradnik, in voditelj mlade Severin Šali. Recitiranje in petje izbranih Gregorčičevih pesmi je izpolnilo ostali del spominskega večera.

Odveč bi bilo govoriti o pomenu in položaju Simona Gregorčiča v slovenski poeziji, saj ga nismo imeli pesnika, ne pred njim ne za njim, ki bi bil s svojimi deli segel tako na široko v ljudske plasti, kakor je on. Poznata ga enako mesto in vas. Prebrja ga z istim občutjem izobraženec, študent in kmet. Njegove punarobljene cvetke, »Pogled v nedolžni okoličin« in druge preveč dekleta ob klavirju in fantije na vasi. Gregorčičeva narodna budnice so še dandanes žive in njegova »Sočije« še vedno vžiga srca vseh Slovencev. Postal je del slovenskega kul-

turnega bistva in življenja, naša vsenarodna dobrina in vdana ljubezen.

Ni morda zato samo gozo naključje, da se ob stoletnici njegovega rojstva spet dviga mrak iznad njegove »delele rajskega mleka« in »planinskega rajca, kakor se je prišel zgrinjati tudi točno ob njegovi petinasedemdesetletnici. In morda bo Gregorčičev grob pri ljubljenski cerkvi sv. Lovrenca ob Soči spet čili mnogih romarjev tudi od nas.

Janeza Gregorina »Blagoslov gorac«. Slovensko planinsko društvo, ki si je nadelo lepo nalogo izdajati zbrana in izbrana dela slovenskih planinskih piscev, raztresenih doslej po raznih zvezkih in letnikih »Planinskega vestnika« ter drugih časopisov in časnikov, je nedavno zdalo zbrano delo planinca in časnikarja Janeza Gregorina, ki je pred par leti tako mnogo prežgodal zapustil svoj ljubljenski svet. Po ureditvi in uvodu Borisa Režka je naraslo to zbrano delo v zaletno knjižo na 288 straneh osmerke, katero je krasno opremil arh. Tone Bitenc in lepo ilustriral Slavko Pengov. V svojem uvodu opisuje urednik Gregorina kot osebnost, planinca in pisatelja, navaia njegovo prvenstveno vzhono in razpravlja tudi o teoretičnih vprašanjih alpinizma. Pisateljevo zbrano delo samo obsega 26 različnih spisov, od proz v obliki povesti do črtic in meditacij. Po slogu in bistvu se razločujejo ti Gregorini spisi bistveno tako od običajnih planinskih potopisov in opisov, kakor od strogo pripovednega leposlovja. Uvrstili jih moramo nekam vmes. V tem je bil Gregorin pri nas zaslonnik samosvoje smeri. S tega zreljša moramo zato ta dela tudi ocenjevati, in treba je priznati, da smo imeli v njem pomembnega ustvarjalca, katerega ime bo za trajno ostalo zapisano v zgodovini slovenskega planinskega slovstva.

Sofoklov »Kralj Oidipus«. Mohorjeva družba je izdala nedavno v svoji znani

Otrok in živali

Ali ste že kdaj opazili, da nekateri otroci sočustvujejo z živalmi, jih imajo radi in se znajo z njimi igrati, drugi pa ne pokažejo ob bolečinah živalce nobenega sočutja, nimajo do živali nobenega odnosa in jih niti ne opazijo, ali pa celo ne marajo. Pogosto se takšni otroci boje tudi tistih živali, ki niso prav nič napadalne in nevarne.

Zakaj? Ker živali premalo poznajo. Velestni otroci nimajo dosti pri- ložnosti, da bi se z živalmi spoprijateljili, kaj šele, da bi se seznanili z njimi. Ljubljana pa ni velestni in zato za nas to ne velja. Razumljivo je, če so pisali časopisi, da so mnogi londonski malčki šele ob evakuaciji na deželo videli prvo živo kraljico, toda naši mestni otroci so že toliko bliže naravi, da živali vsaj lahko poznajo, če jih že niso tako vajeni kakor vaški otroci.

Prav tako moramo sami paziti, da se naši otroci seznanijo z domačimi živalmi in jih vzljubijo. Mnogo rejcev malih živali pa danes ne prispeva dovolj k temu vzgojnemu pravilu. Mislim namreč na vse tiste, ki imajo kokoši v tičnicah ali v komaj četrt metra visokem zaboju, kjer se živalca samo muči. Mislim tudi na vse tiste, ki goje zajčke samo zato, da jih po nekaj mesecih pojedjo. Pri takšni miselnosti otrok do živali ne bo čutil prav nobene ljubezni, saj je ta miselnost silno materialistična in izključuje vsak iskreni odnos med človekom in živalco.

Posebno mrzli do živali so otroci- edinci, tisti, ki morajo venomer ži- veti v zaprtih sobah, ki se ne smejo igrati s soslednimi otroki — ker so premalo fino vzgojeni — ki ne smejo prijeti v roke zajčka ali muca, da ne bi dobili ti ali bolh. Takšen otrok je nujno sebičen, ker pozna samo sebe in svojo najbližjo okoli- co. Živali ne mara, ali se je pa boji.

Prav zato je pa vzgojno priporoč- ljivo, če ima otrok že vse od naj- nežnejšega detinstva v svoji bližini kakšno živo živalco. Kaj naj bo otroku iz cunj sešit medvedek, kaj mrtva lutka, če ne ve, kako ljubeč je mlad zajček ali kako pristranska zna biti majhna muca? Ko sem bila še otrok, sem nekoč brala povestico o majhni, beli mucki, ki jo je imela neka deklica tako rada, da ni mogla živeti brez nje. Lepega dne so pa starši odnesli Belinko — tako je bi- lo muči ime, daleč v soslednjo vas. Mala deklica pa ni mogla živeti

brez Belinke. Vsako noč se ji je sa- njalo o njej. Videla je Belinko, ka- ko se vrača v rodno hišo, kako jo preganjajo veliki psi in kako se na- pasled le reši in vrne domov. In ne- ko jutro je deklica res na pragu na- šla Belinko. Bila je pa mrtva. Dolga pot je živalco tako izmučila, da je na cilju poginila.

Ta povestica mi je segla tedaj glo- boko v srce. Ker smo imeli vrt, smo imeli tudi živali, piščančke, zajce in kokoši. Samo psa nismo imeli, ker ga moj oče ni maral. Šele, ko sem bila že deklica, sem dobila v dar piščka, komaj nekaj tednov starega volčja- ka. Bil je pristrčno biječ. Komaj da je racal in postrani ga je zanašalo. Na očetovo željo sem ga pa tudi te- daj morala dati od hiše, ker je pre- več cvilil. Težko je povedati, kako mi je bilo tedaj hudo. Vse detinstvo sem si tako zelo želela piščka — upoštevati je treba, da sem bila edinka — zdaj so pa bile razočrane v meni še davne želje, ki se tudi v poznejših letih očetovnega nerazume- vanja niso smele izpolniti.

Prav zato sama nikoli ne bom na- sprotovala svojim otrokom, če bodo hoteli rediti ali pa za zabavo in dru- ščino imeti živali. Spomnila se bom na zapuščenost svojih otroških let, spomnila se bom, kako osrečujoče je bilo posedovati živo igračko in otro- ku ne bom kratila tega veselja, ki je hkrati vzgojno. Če namreč otrok v živali vidi tovariša in prijatelja, spozna v njen tudi naravnega na- sprotnika, če živalco napade. Muca se brani s krempeljci pes zarenči. Ne bojte se, da bi majhna otroku očii izpraskala. Samo enkrat ga bo šav- snila po roki, pa je nikoli več ne bo drozil.

Ljubezen do živali človeku ni pri- rojena, temveč je moramo vzgojiti. Zato je treba otroku dopovedati, da živalca prav tako živi in trpi kakor človek in da prav tako občuti bole- čino. Ko bo otrok to doumel, tudi ne bo mučil živali. Nespametne so matere, ki dovolijo, da se še zelo majhni otroci igrajo z živalco, ki se ne more braniti, na primer poldrugo leto star otrok s piščancem ali mladim zajcem. Tak otrok ima poleg dobrih lastnosti v isti meri razvite tudi slabše nagnjenja, razen tega je pa neusmiljen. Prav nič ne občuti, če žival kaj boli, in jo muči, ne da bi se tega prav zavedal. Za pre- majhne otroke torej živa živalca ni primerno igračka.

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.) Tri ljubke jesenske oblečke, predelane iz dveh starih oblek v eno novo. Prva ima temno krilo in prav takšne rokave, život je pa svetle barve. Zanimiv je vratni izrez, ki pa zahteva široka ramena in lep vrat. — Drugi model je pa zgoraj temen in spodaj svetel. Zanimiv je širok, prosto na- guban pas z dvema žepoma, ki se z gumbi zapenjata na krilo. — Prav srčkana, posebno za mlada dekleta primerna, je tretja dvobarvna oblečka. Posebno značilno in novo se zapenjuje gumbi, in sicer vzdolž desne strani.

PERILO V CELOFANU

Ali veste, zakaj dobimo tenčišne nogavice zavite v celofan? Ne le zato, ker se zde tako lepše, ne samo zato, ker celofan obvaruje nežno tkivo, da se kje ne natakne, temveč tudi zato, ker je celofanast ovitek prozoren. To je pa pri nogavicah kajpak važno. Ni namreč vseeno, če imamo tako drago- ceno stvar, kakor je danes svileni no- gavica, v takšnem papirju, da niti ne vemo, kaj je v njem, da zato neskrbno

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

premetavamo ovitek po omari zdaj sem, zdaj tja, dokler ga ne natakne- mo ob žebel ali trsko in risk — nogavice raztrgamo.

Tako je po navadi tudi z drugim finim svilenim perilom, ki ni zgrnje- no in spravljeno v ovojih. Če namreč

perilo spravimo v neprozoren ovoj, je sicer proti poškodbam zavarovano, vendar je mučno, ker nikoli ne vemo, v katerem ovojkcu je ta ali oni kos. In prav tako tudi ni lepo, če je v omari vse zavito v neprozoren papir, da se zdi, kakor da smo v trgovini ali pa, da se pravkar nameravamo seliti.

Prijetna in naravna rešitev tega problema je pa ovoj iz celofanastega papirja. Razmerno močan je, prozoren, da na prvi pogled vidiš, kaj hraniš v njem, lep in ličen. Namesto da volno zavijamo v časopisni papir, ki ima sicer to prednost, da s tiskarskim črnilom odganja molje, jo zavijmo v celofanast papir in dodamo nekoliko praška proti moljem, in vse drugačen bo pogled v naše omare.

Celofanast papir ima eno samo na- pako: precej drag je, vsekako dražji od navadnega. Če ga pa temu pri- mereno cenimo in hranimo, če ravna- mo z njim lepo, nam bo odlegel bolj kakor navadni papir, saj je prožnejši. Vanj bomo shranile vse tiste nežne drobnjarije, ki so nam tako pri sre- sopek evetlice za pomladanski plašč, garnituro posebno finega perila, ki smo ga dobile v dar za rojstni dan, čipkaste robčke, ki se tako radi na- trgajo, trakove s klobukov in poletnih oblek, jelenovinske rokavice, ki se tako radi umežejo, tenčišne nogavice in še vse tiste drobne dragocenosti, ki jih vsaka ženska tako rada ima. Celofanaste vrečke s temi zakladi bodo pa kraljevale v naših omarah, kakaj tista, ki si bo enkrat perilo in drobnjarije v celofan zavila, nikoli več ne bo upo- rabljala za zavijanje perila drugačen papir.

Če kupuješ mesoreznico

Kolikokrat se v še tako dobro ure- jenem gospodinjstvu zgodi, da se ob- rabi ta ali oni vijak mesoreznice in je stroj, če ne dobimo nadomestnega dela, neuporaben. In prav zato imajo gospodinjke doma mesoreznice, pa so nepopravljivo pokvarjene, in prav zato družina nikoli ne je polpetov. Sicer je zdaj res zelo pičel obrok, toda če ga — kadar že ne kuhamo juhe — zmeljemo na mesoreznici, do- damo nekaj kruha in zelenjave, do- bimo vendarle lepe hlebčke. Zato mo- ramo z mesoreznico pravilno ravnati in prositi že pri nakupovanju proda- jalca, da nam rezervira nadomestne dele in nas vsaj pouči, kako naj s strojem ravnamo, da ostanemo kar naj- dalje uporaben.

Znane znamke mesoreznice imajo zmerom nadomestne dele, zato je pri nakupu boljše odrediti nekaj lir več in kupiti dobro, preizkušeno mesorez- nico. Razen tega se pa tudi odločimo,

da bomo z novo mesoreznico kar naj- bolj lepo ravnali, jo v redu čistili, tako da se nam ne bo prezgodaj po- kvarila. Še bolj morajo pa to skleniti vse tiste, ki imajo doma še stare, do- bre mesoreznice, pa so doslej nad njimi naredile marsikakšen greh, ki se prej ali slej bridko maščuje.

Predvsem mesoreznice ne smemo takoj po umivanju shraniti, ker je kovina še nekoliko vlažna in rjavi. Važno je, da stroj po uporabi najprej umijemo pod vodovodom in očistimo še s posebno trdo mellico, da prav v nobeni luknjičici in prav ob nobenem vijaku ni več mesa. Praktična gospo- dinja zmleje na koncu skozi mesorez- nico še nekaj skorij kruha, ki krasno očistijo stroj.

Ko smo tako stroj lepo umile, po- ložimo posamezne dele na papir in na suh prostor, da se odtečejo in po- suše. Nekatere gospodinjke imajo na- vado, da suše dele mesoreznice na štedilniku ali na kotlu. S tem pa ko- vini zelo škodujejo, če je pa stroj ološen, škodujejo lošču, ki na vročini odstopi.

Zelo moramo paziti tudi na rezila mesoreznice. Ostati morajo dolgo čvr- sta in ostra. Fineše znamke meso- reznice imajo tudi posebne britvice,

ki z njimi nabrusimo rezila, če so nam skrhajo.

Morda je mesoreznica njega dni bolj upravičeno kraljevala v gospodinjstvu, saj je bilo meso vsak dan na mizi in je stroj večkrat na teden zbratavalo. Vendar tudi danes ne počiva. Po na- vadi gospodinjke iz tedenskega obroka skuhajo juho ali pa naredijo polpete, večkrat pa s pomočjo posebnih pri- prav, ki jih pritrjujejo na mesoreznico, tudi delajo piškote. Zato moramo tudi danes mesoreznico skrbno čistiti in hraniti, prav ali pa še bolj kakor smo jo poprej.

Čas je, da si uredimo klet za zimo

Prišel je zadnji čas, da si tiste kletne prostore, ki jih nismo uporabili in pre- delali v zaklonišča, preuredimo za zimo, da bomo v njih kar najboljše lahko hranili zelenjavo, sadje, krompir in kar je danes še drugih takšnih dra- gocenosti.

Če nimamo svoje hiše, imamo pa prav gotovo tudi nekaj kleti ali pa vsaj drvarnice. Skoraj vsak kletni pro- stor ima pa ta ali oni nedostatek in tega je še zdaj treba odpraviti. Gos- podinje imajo grdo navado, da hra- nijo razno navlako, ki je nikamor ne morejo odrediti in ki zdaj tudi na pod- strehi nima več mesta. V drvarnici ali v kleti. Prav ta navlaka pa zavzame izredno mnogo prostora. Vsega tega se moramo kakor koli odkrižati, bo- disi, da nepotrebno navlako sežgemo ali jo pa vsaj zložimo v en kot ali v velik zaboj, da nam v kleti ali drvar- nici ni v napoto.

Klet je treba nato temeljito pre- čistiti. S stropa in sten ometimo pai- čevine, pometimo tla, tako da bo klet podobna čisti sobici. Če je prostor vlažen ga v hladnih zimskih dneh prezračimo s preprihom. Če so v zidu ali na tleh razpoke, jih zapazimo po tleh jih pa zasujemo s peskom. Okna se morajo dobro zapirati, ker bi sicer v klet prodrli pozimi strupeni mraz in nam pomoril vso zelenjavo. Če nam manjka kakšno okno in če je v kleti vseeno dovolj svetlobe, zabijemo okno z deskami. Glavno je, da je prostor vsaj nekoliko temperiran ko pritise naihuiš mraz.

Ob stenih zložite drva, ogelje za likal- nik imejte pa v lesenem zaboju v bli- žini. Premog lepo ogradiš z močnimi deskami, da se ne bo raztresal po vsem prostoru in mazal tla. Če nimate desk, ga pa skrbno zložite na kup v kotu, da ga ne boste raznašali s čevlji.

Za sadje in zelenjavo odberite naj- svetlejši in najlepši vogal kleti. Če imate dovolj predstev, si dajte napra- vit močne zaboje iz starih zabojev in vanje vložite police za jabolka. Otroci dobe večkrat po nekaj ali jabolk na nakaznice. Če ta jabolka shranite za zimo, za zdaj pa sproti kupujete dru- ga, slabša jabolka, boste takšne po- ličke nujno potrebovali. Morda se ne veste, da izžubi vsak sadež v temi več odstotkov vitaminov. Zato skrbite, da bo sadje na svetlem prostoru, sicer ne spada v klet, temveč v shrambo.

Če je klet vlažna ali če ima veča- sta tla, jih zasujte s peskom in za- pazite z desčicami. Če ne morete imeti zabojev, pa vsadite zelenjavo v ogra- jeno prst, da bo v prsti prezimela.

Kaipak pa morate to lepo narediti, da se ne bo lepega dne vse skupaj uničilo.

Predvsem je važno, da kar najboljše spravimo in shranimo krompir. Letos ga dobivamo na nakaznice dovolj, da si ob drugih živilih prihranimo nekoliko zalozre za zimske dni. Če imamo krom- pir dobro shranjen, se nam prav go- tovo ne bo pokvaril. Najbolje je, da je zaboj precej velik in nekoliko dvig- njen od tal. Ne sme pa biti pokrit, da pride zrak do krompirja, dno mora biti pa nekoliko nagnjeno. Spodaj na- pravimo loputo, da lahko dno — bolj predal — potegnemo k sebi in si na- ložimo krompirja. Višina zaboja je odvisna od količine krompirja. Bolje je, da vsakako, da je zaboj nekoliko višji. Takšen zaboj je najidealnejša shramba krompirja za mrzle dni.

Police za sadje mora biti prav tako smotno urejena. Predvsem ne smejo biti police pregošče druga nad drugo, da dobi sadje dovolj zraka. Razen tega je priporočljivo, če je sadje zavarova- no z gosto mrežo, da ne pride do njega mrées. Omara za ohrovt, zeli- nate glave, kolerabo in podobno mora biti prav tako zračna in mora imeti večje presledke med deskami, kakor police za sadje, ker so ti sadeži pre- cej večji in zavzamejo več prostora.

Za peteršili, zeleno, korenček in podobne rastlinice imamo pa manjši zabojček s prstjo, ki vanj vsadimo najlpeše koreninice teh koristnih rast- linic.

Lepo urejena klet ni samo ponos vsake gospodinjke, temveč tudi poročito za tiste dni, ko le trž ob zasneženem jutru tako prazen, da ni nobene sto- nice, kaj šele vozička. Kako prijetno je tedaj, če nam ni treba hoditi okrog branjevk ali pa kuhati samo mako- rone, temveč stopimo v klet in si pri- voščimo glavo zelja ali ohrovt. Če imamo primerno posodo, kad ali sod- ček, si zdaj leseni nabavimo tudi kisl- zelve. Res je, da nam pa najboljše ne bo začimjala klobasa, toda vseeno nam bo marsikdaj dobro došlo, bodisi o- rižolom, žgance ali krompirjem.

NAS NAGRADNI NATECAJ

Kotiček za praktične gospodinjke

Za vsak prispevek objavljen v tel- rubriki plačamo 10 lir

Sadna rižota z marmelado omako

Na maslobi zarumeni 2 kavni žlički sladkorja, dodaj štiri na listke zre- zana jabolka, ali bruske in duši do mehkega. Operi 8 pesti riža, ga stresi med dušeno sadje, zalij in kuhaj kot rižoto. V drugi kozici napravi sladko prežganje, in sicer na maslobi zaru- meni 2 žlici sladkorja in dve žlici moka, dodaj 2 žlici marmelade in zalij z mrzlo vodo. To naj dobro prevre, potem dodaj še 1 nazelinovo žličko in skorjico cimeta. Omaka naj bo gosto tekoča, goslinena in osladkana po oku- su. Končno dai sadno rižoto na krož- nik in jo obli z omako. Ta količina zadostuje za tri osebe.

O. J. Li.

Ajdovi zvitki

Popari 1/4 litra ajdove moke s 1/4 litra slanega kropa, dodaj nekoliko enotne moke, pogneti in razvaljati za 1/2 cm debelo. Nareži krpice v veliko- sti roke in namaži z naslednjim nade- vom: na maslobi prepraži drobno se- sekljano čebulo in peteršili ter sveže narezane in preje še poparjene gobe. Osoli, opopari in duši do mehkega. Če moreš, žvrkljaj tudi 1 jajček. Tako na- mazane krpice zvij v obliki zvitkov, zalijni na robovih in kuhaj v slani vodi četrt ure. Serviraj potrese s prepraženimi drobtinami.

M. S.

Honorar za objavljeni recept dvig- nete lahko, takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinski tednik«, Kotiček za praktične gospodinjke. Ljubljana, Poštni predaj 253.

Bolezensko izpadanje las

Izpadanje las je posebno za žensko velika nadloga. Sai bi vsaka rada imela lepe in goste lase, ki dajejo obrazu šele pravi okvir. Kljub temu se pogosto zgodi, da tei ali oni na lepem začno izpadati lasje in tei ne- vsečnosti nikakor ne more ugotoviti vzroka.

Lasje izpadajo iz zelo različnih vzrokov. Pogosto je temu kriva slabokrvnost ali premajhna odpornost po kakšni zavratni bolezni, čisto pa tudi premashno ali presuho lasišče. Tudi lenivo kroženje krvi lahko povzroči to nadlogo.

Če hočete torej izpadanje las pre- prečiti, morate nujno ugotoviti prvi vzrok tei nevšečnosti. Pozdravite in

okrepite svoje telo, to boste nailaže dosegli s smotrnim življenjem in red- no telovadbo, potem šele začnete zdr- viti lase in lasišče. Če imate premash- no lasišče, si ga večkrat natrite z alko- holom in se pogosto ščetkajte na bo- masten prhljaj kaj kmalu izginil. Pa tudi lasje bodo nehali izpadati. Pri suhem lasišču je zdravljenje dolgo- trajnejše. V tem primeru se posvetujte z zdravnikom, ki vam bo predpisal kakšno mazilo. Vsekako je pa dobro, če si lasišče pogosto ščetkate, da bo- ste tako pospešili krvni obtok.

Hu, mrazi me!

Danes je skoraj vsak človek prehlja- jen. Ljudje kihajo kašljajo, se prito- žujejo, da jim je vroče, da se pote ali pa, da jih mrzlica trese. Ta ali oni si skuša pomagati z raznimi tableta- mi, toda le malokdo ukrene kaj prave- ga proti vročici ali mrzlici.

In vendar nam je narava sama po- kazala pot, kako si pomagati, če nas muči vročica ali trese mraz. Najbolši pripomoček je postelja, takoj za njo so pa obkladki. Če smo torej žrtve mrzlice ali vročice, sežimo po obklad- kih. In sicer po mokrem čezeni na zavijemo suhega. Če govorimo o mo- krem obkladku to kajpak ne pomeni, da mora kapljati od brisače. Dovolj je, da je vlažna.

Če nas zebe si ovijemo okrog te- lesa vroč moker obkladek, čezeni na suho rjuho in ležemo v ogreto poste- lo. Pri skodelici toplega čaja se bomo kaj hitro ogreli, se prepotili in pre- gnali mrzlico. Narobe si pa zaželimo hladu, če čutimo vročico. Naredimo si hladen obkladek in pijmo hladne — toda ne mrzle — pijače. Ohlajen, ma- lo osladkan čaj nas bo tedaj najboljše odžejal.

Porabni nasveti

Deževnica je najboljša, poleg tega pa tudi najlepša lepoto. Zato ob vsaki priložnosti postavite na dež sko- delico in lovite deževnico. V njej si umivajte obraz, da boste dobili lepo, gladko in mladostno polt. Z deževnico umiti lasje dobe posebno len lesk in se radi kodrajo.

Umazan glavnik nailaže in najhitreje očistite nesnage, če ga pomočite za nekaj minut v vodo, ki ste si pridali malo navadne sode.

Če imate zelo mastne lase, si lasi- šče zmasirajte večkrat na teden z al- koholom, ki ste ga nekoliko razredili z vodo.

Če se vam rade pote roke, jih redno umivajte v zelo vroči vodi potem pa nadrgnite z mastno kremo. Nadloga je predvsem živčni izvor. Če jo torej hočete popolnoma odpraviti, morate poskrbeti za notranje pomirjenje, pa bo nadloga kmalu minila.

KRZNENE PLAŠČE

bele kožuške, lisčije, dihurjeve, kumje boe, dobro ohranjene in kože domo- čih živali kupuje

Rot, krznarstvo. Mestni trg 5